

ЭНЦИКЛОПЕДИЯ

Нам улутун хаһыата 1935 сыл алтынны 7 күнүгэр чоруттаммыта

2001 с.
Муус устар

14

күнэ
субуота

№ 43-44 (8887)

ОЛОХТООХТУК ДЬААНАХХА

Хатын Арыы нэһилигин баһылыга А.Г. Новгородов нэһилигин быйылгы үтүө дьыалаларын туһунан манныгы көрсэтэ: — Быйыл биһиги нэһилиэкпит үс бөһүөлөктэригэр 8 бөдөг үтүө дьыала бэлэстэннэ.

Аппааныга арычнай спортивнай саала тутуллуон иннинэ эргэ көтүлүнэ, саганы тутууга Ю.И. Слещов салайааччылаах 5 киһилээх биригээдэ үлэлиэ, онно нэһилиэниэ субуотуньуктаан көмөлөһүө, туннук, араама, аан маһыгар анаан бэһи кэрдэн тизийэн пилорама таһыгар киллэрдибит, спортивнай саала эргэ маһын эрбэтэн муостара туһаныахпыт.

2000 сылга бөһүөлөктөн завпракка тахсар суолга 1 км. учаастакка өрөмүөн ытыллыбыт. Ити үлэ быйыл салтанаттаах. Олохтоох И.Е. Винокуров аатынан оскуола остолобуой, овощехранилище тутуллуохтаахтар. Онно анаан 100 куб. м. тутуу маһын «Сайды» бааһынай хаһаайыстыбата (баһ. Г.И. Семенов), С.И. Эверстов салайааччылаах биригээдэтэ бу күнүргэ 20-чэ куб. м. маһы киллэрдэ.

Аппааны бөһүөлөгэр сайынгы ууну таһаарар водопроводы үлэ киллэрини сорууга турар. Салааттан бөһүөлөккэ дылы 2, бөһүөлөк иһигэр 1 км. усталаах провод тардыыта былаанналар. Турбата баар, үлэни «Кыһа» бааһынай хаһаайыстыбата (баһ. Ю.А. Сивцев) ытыта.

Граф Бизергэр РЭС эргэ гараһын уонна хонтуоратын уларытан культура дьиэтэ оҥоруллуохтаах. Матэрийаала үксэ баар. Итиннэ И.Т. Эверстов биригээдэтэ үлэлиэ. Бу бөһүөлөккэ баар дьааһыла-саад куукунатыгар айылда гааһын кил-

лэри былаанналар. Үбэ баһаарылына, үлэни А.А. Федоров салайар «Намгазстрой» ПМК-та толоруо.

Кыһыл Дэрэбинэ бөһүөлөгэр котельнайдарын гааска киллэри үлэтэ бэлэстэммитэ. Котельнайын нэһилиэк бэйэтэ оҥоруохтаах.

Итини таһынан сүбэ муннах баһаарытынан нэһилиэккэ эбии 13 үтүө дьыала оҥоруллуохтаах. Аппааныга кулууп өрөмүөнэ, харага кэмгэ бөһүөлөктэри сырдаһы, эргэ тутуулары көтүрүү, маһы олордүү, Затон оскуолатыгар итии

Сахам сирэ XXI үйэ

туалеты тутуу, Кыһыл Дэрэбинэ кулуубун өрөмүөннээһин, итиннэ даамба муостаны оҥоруу уда. үлэ-лэри ытыллыахтара. Итилер тустарынан Андрей Григорьевич иһитиннэрдэ.

— Нэһилиэккэ анаан 300 куб. м. тутуу маһын бэлэмгэр М.К. Петров салайар 5 киһилээх, икки трактордаах биригээдэтэ үлэтин сағалаата. Бу күнүргэ тракторист М.П. Сивцев 60-ча куб. м. бэрэбинэни тиздэ — диір кии.

В. СЫРОМЯТНИКОВ

ҮТӨ ДЬЫАЛАБА - ҮТӨ СЫҤАНЫ

Улууска бара турар үтүө дьыала общественай хамсааһынга улуустаағы гимназия коллектива (дир. В.Н. Попов) ааспыт сылтан актыбынайдык кыттар.

Быһырын коллектив күүһүнэн түөр мистэтигэр үчүгэй оҥоруулаах гараж үлэ киллэриллэбитэ. Матэрийаалын булууга, тутуутун үлэтэ барыта учууталлар күүстэри-

нэн ытыллыбыта.

Быйылгы сылга коллектив көүлээһининэн «Сахам сирэ XXI үйэ» девизтээх хамсааһын улуустаағы программатынан спортивнай саала тутууга былааннамыта. Бэлэмнээр үлэлэр сағаланналар. Н.Т. Олесов салайааччылаах учууталлар биригээдэлэр сааскы каникулга тыага 420 устуука бэрэбинэни, 300-кэ остуолбаны кэрдэн бэлэмнээн биір сиргэ чөмөхтөөтүлэр. Бэлэмнэммит тутуу маһа барыта кылгас кэмгэ пилорамаҕа тизлиннэ.

Дэлээнэнэн, уматыгынан хаачыйыыга, үлэни хонтуруоллааһынга Нам селотун дьаһалтата болломтотун уурда, дьаһалта аппаратыттан икки күн мас кэрдиитигэр, собуостааһыныгар көмөлөстүлэр. Кэрдилибит тутуу маһын тыаттан тизийэн киллэригэ, куораттан итигер матэрийаалы ағалыыга тутуу инициативнай бөлөҕүн салайааччыта М.И. Шапошников, төрөппүт комитетин председателэ Г.Г. Диодоров кыһаллан көмөлөстүлэр.

Гимназия үөрэнээччитин төрөппүт буолбатаһын үрдүнэн Нам с. олохтооҕо В.И. Маслов бағеттүнэн 200-тэн тахса бэрэбинэни көмө бэрээдэгинэн тыаттан бэйэтин тракторынан тизийэн биэрдэ. «Сахателеком» филиалын директора Г.Г. Фролов погрузчик тракторын уларыта. Ити тракторга үлэлиир Е.В. Барамыгин биір күн устата 240-ча бэрэбинэни тиздэ. Төрөппүт Т.А. Кондратиев бастакы тахсыыга автокранынан 180 устуука бэрэбинэни лесовозтарга тизийбитэ.

Дьэ, ити курдук үтүө санаалаах дьон көмөлөрүнэн гимназия спортсаалатын тутууга аналлаах мас бэлэмнээн мистэтигэр киириитэ ситиһилиннэ.

В. БОЧКАРЕВ

АЛМААС КЫРЫЛАММЫТА 10 СЫЛА

БРИЛЛИАНЫ ОҢОРУУТТАН ДЬОҦУН ДОХУОТУ

Муус устар 7 күнүгэр «Сардаҥа» кинотеатрга республикаҕа алмааһы кырылааһын 10 сылыгар аналаах дьоро киэһэ буолан ааста. Манна «Туймаада-Даймонд» акциялаах общество генеральнай директорун солбуйааччы Л.П. Филиппов, бриллианы оҥороочулар республикатаағы ассоциацияларын директора Т.В. Ноев, профтехүөрэхтээһин департаменын директорун солбуйааччы А.К. Бочуруков, «АЛРОСА» АК алмааһы атыллыыр тэрилтэтин үлэһитэ М.Г. Алексеева, «МиГ-2000» ХЭО директора Д.А. Слещов кэлэн ыалдыттаатылар, улуус олохтоохторугар, Намнаағы завод үлэһиттэригэр эвэрдэ тылланы эттилэр. Бу үөрүүлээх түгэнгэ улуус дьаһалтатын баһылыга А.Н. Дьяконов, Нам селотун баһылыга Д.П. Корякин, урукку «Энгиселидиам» тэрилтэ генеральнай директора М.Р. Петухов, Н.Е. Терехова, Намнаағы завод директора В.Ю. Соловьев, кини солбуйааччыта В.П. Шестаков кытыһылар. Завод үлэтин сағаласпыт дьон кэлэн үөрүүнү үлэһинилэр. Дьаныардаах, үтүө суобастаах үлэһиттэр нағараадаланылар. Үөрүүлээх киэһэни улуус баһылыгын солбуйааччы Н.Х. Горохов иилээн-сағалаан ытта.

Эвэрдэ концертка Мария Соболева «Элэккэй ырыаны бэлэхтээ», «Былгыттар» дьиз ырыаларын астына иһиттилэр, Нелли Новгородова «Хайа хаһан кэлэһин?», Юлия Христофорова «Ардахха», Михаил Семенов «Туман» ырыалары ыллаан талааннаахтарын көрдөрдүлэр. Көрүнөн-нарынан бэрт «Телесту-

дия» сценка табыллыбыт, мань «Кычык-кычык» сатирической театр туруорда. З. Винокуров аатынан музыкальнай оскуола үөрэнээччилэр европейскай, латино-американскай, аһыгы үгкүүнү-битийни көрдөрдүлэр. Нелли Новгородова уонна Дуня Шапошникова «Кыталык» үгкүүнүн айылда кэрэтэ киһи туһугар айыллыгытын эттилэр.

Бу дьоһун түгэн буолан ааспытын село, улуус үгүс олохтоохторо билбэккэ хааллылар, онон саала агарын да кыйбат дьон муһуна.

Сотору кэминэн Нам заводы тэриллэбитэ 10 сылын бэлэстэхпит, дьон-сэргэ дьизлэригэр алмааһы кырылыахтара. Ол аата бу бэлэз даата барыбыт интэриэспитигэр буолуохтаах.

К. ЧЕРЕПАНОВ

Улуус баһылыгын дьаһала

«НАМ УЛУУҺУГАР 2000-2004 СС. СЭЛЛИГИ УТАРЫ ОХСУҦУУ СЫАЛЛААХ ПРОГРАММАТЫН» 2000 СЫЛ УСТАТЫГАР ТОЛОРУУ ХААМЫТЫН УОННА 2001 С. СЭЛЛИГИНЭН ЫАЛДЬЫНЫ АЧЧАТЫГА, ПРОФИЛАКТИКАҒА УТАЛЫТЫЛЫБАТ МИЭРЭЛЭР ТУСТАРЫНАН

Нам улутунгар сэлликкэ эпидемиологической быһыы-майгы мөлтүүр уонна республика улуустарыттан намыһах көрдөрүүлээх буолар. Ол курдук, 2000 сылга уопсай ыалдыһы 1997 с. кытта тэҥнээтэххэ үс төгүл, 1999 с. кытта тэҥнээтэххэ балтараа төгүл элбээтэ уонна 100 тыһ. нэһилиэниэһэ 135 тиксэр. Улууска сэлликкэ оҕолор хаптараллар, 1997 с. маннькы ыары оҕолорго суох этэ, 1998 с. - 4, 1999 с. - 5, оттон 2000 с. - 9 оҕо ыалдыра билиннэ. 2000 сылга сүөһү бу ыарыыга сутуллууга салғанар.

Тубдиспансерга сэллиги туту булан ылыыга аналлаах томографтаах рентгенаппарат суох. Билиҥҥи рентгенаппаратура туруга мөлтөбүнэн флюорограммалар уонна рентген снимоктар хаачыстыбалара мөлтөх, 2000 сылга сэлликкэ дириҥник хаптарбыт 8 ыарыһах баара билиннэ. Ааспыт сылга биір ыарыһағы аһатыы күнүгэ 26 солк. тэҥнэстэ, бу нурматтан 34% буолар.

Тубдиспансер дьизтэ 1956 сыллаахха тутуллубут, кырыһата тэстэр, диспансер котельнайа айылда гааһыгар көһө илик. Иттиги кыаллыбатынан баанньк уонна гараж үлэ киллэриллэ иликтэр. Туберкулеһу утары сулууса кадрьнан 50% хааччылына (4 врач штатыгар икки специалист үлэлир).

Үөһэ этиллибиккэ олодуран ыарыыны аччатар уонна профилактика үлэтин тупсарар инниттэн дьаһайабын:

1. Улуус административнай-хаһаайыстыбаннай органнара, эмитир-профилактикалыыр тэрилтэлэрэ сэллиги утары охсуһууга үлэлэрин ситэтэ суоғунан аағарга. 2000 с. олунньу 24 күнүттэн коллегия дьаһалын сүрүн пууннара туолбатылар:

- а) Ыарыһахтары аһатыы ситэтэ суох;
- б) Тубдиспансер котельнайа гааска көспөтө;
- в) Томографтаах рентгенаппарат атылаһыллыбатах;
- г) Диспансер материалнай базата тупсарыллыбата.

2. 2001 с. сэллиги утары охсуһууга кэлим программаны бигэргэтэргэ.

3. Улуустаағы үп-казначейскай управление (начальник э.т. Аргунова П.И.):

— 2001 с. тохсунньу 1 күнүттэн 8 №-дээх аптека нөҕүө тубдиспансерга эми аналынан хааччыыыга 600 тыһ. солк. биэрэригэр (күнгэ биір ыарыһахха 50 солк.);

— 2001 с. ыам ыйын 1 күнүгэр диэри сэллигинэн ыарыһахтары кымыһынан эмитиргэ 6700 солк. буларыгар;

— стационарга ыарыһахтары аһатыыга 900 тыһ. солк. көрөргө (күнгэ биір ыарыһахха 75 солк.).

4. Нэһиликтэр дьаһалталарын баһылыктара 2000-2004 сс. сыаллаах программа уонна 2001 с. кэлим программа чэрчилэринэн сэллиги утары миэрэлэр толорууга уонна хонтуруолга туһааннаах үлэни мистэтигэр ытталларыгар.

5. Улуустаағы киин бальйына кылаабынай враһыгар (Макаров В.В.):

— тубдиспансеры аһынан-үөлүнэн хааччыһарыгар;

— тубдиспансер автотранспора тустаах үлэ туһанылларын ситиһэригэр;

— үөһэ ахтыллыбыт программалары олоххо киллэриигэ уонна толорууга хонтуруол олохтууругар;

— 2001 с. балаһан ыйын 1 күнүгэр диэри баанньк уонна гараж тутуутун түмүктүүрүгэр;

— дезинфекция көрүнүэринэн сөптөөх кээмэйинэн хааччыһарыгар.

6. Санэпиднадзор киини кылаабынай враһыгар (Хохолова В.С.): — сэллик инфекциятэ тарфамматыгар кэтээн көрөү уонна профилактическай үлэни күүһүрдэригэр.

7. Тубдиспансер кылаабынай враһыгар (Шамаева К.Н.):

— улууска сэллиги утары охсуһууга тэрийэр-методическай уонна профилактическай үлэни тупсарарыгар;

— эмтээһин саҥа нымалары туһанан сэллик ыарыһахтары эмтээһин көдүүһүн күүһүрдэригэр.

8. ИДьУО начальнига (Зырянов П.А.):

— сэллиги утары охсуһууга сокуоннары тутуһууну уонна хаайыыттан кэлбит дьону хонтуруоллааһыны олохтууругар.

9. Ветеринарнай станция начальнига (Архипов Н.Е.):

— улахан сүөһү сэлликкэ сутуллубатыгар былааннаах үлэни ытырыгар.

10. Нам селотун баһылыга Д.П. Корякин, МУ НУ ЖКХ начальнига А.Г. Кобяков:

— бдь. бэс ыйын 1 күнүгэр диэри диспансер котельнайын гааһынан автономнай оттууга көһөрөллөрүгэр.

11. Республика ведомстволар икки ардыларынаағы комиссияларыттан, доруобуйа харыстабылын министерствотыттан тубдиспансеры рентген-томографынан хааччыһалларыгар көрдөһөргө.

12. Сэллиги утары охсуһууга манньк састааптаах ведомстволар икки ардыларынаағы комиссияны тэрийэргэ:

Горохов Н.Х. - улуус баһылыгын солб., комиссия председателэ

Макаров В.В. - киин бальйына кыл. враһа, председатели солб.

Хохолова В.С. - СЭН киини кыл. враһа, председатели солб.

Корякин Д.П. - Нам селотун баһылыга, чилиэн

Шамаева К.Н. - тубдиспансер кыл. враһа

Архипов Н.Е. - ветсулууспа начальнига

Зырянов П.А. - ИДьУО начальнига

Аргунова П.И. - үп управлениетын начальнига

Дьячкова Н.Г. - үөрэҕири управлениетын начальнига

Степанова З.Е. - ТХУ начальнигын солбуйааччы

13. Бу дьаһалы уонна сэллиги утары охсуһуу кэлим программатын толоруу хонтуруолун улуус баһылыгын солб., ведомстволар икки ардыларынаағы комиссия председателигэр Н.Х. Гороховка сүктэрэбин.

Нам улутун баһылыга

А.Н. Дьяконов.

Кулун тутар 21 күнэ

Бэдьээлэ 100 сааһыгар

УБААСТАБЫЛЛААХ ААҒААЧЧЫЛАР, УЛУУС ОЛОХТООХТОРО!

Киэн туттар биір дойдулаахпыт, биллиилээх олонхоһут, норуот ырыаһыта, Саха АССР культураны үтүөлээх үлэһитэ, Суруйааччылар Союзтарын чилиэнэ Прокопий Прокопьевич Ядрихинский-Бэдьээлэ 100 сааһын туоларынан Н.М. Рыкунов аатынан улуустаағы киин библиотека, «Нам» телерадиостудия «Урааҥхай саха барахсап, нохтолоох тойон сүрэви долгутар» дьиз норуот ырыатын биірдиилээн толороочулар конкурстарын ытталлар.

КОНКУРС СЫАЛА-СОҦУГА:

— сахалыы тойугу, норуот ырыатын себулээн истээччилэр, толороочулар болломтолорун конкурска тардан нэһилиэниэ киэн араҥатыгар норуот ырыатын тарфатыы.

КОНКУРСКА КЫТТЫЫ
БАЛАҤАНЫНАТА:

— конкурска кыттааччылар толоруулар телевизионнай көрүү быһыытынан көрөөччүлэр дьүүлэригэр тахсар;

— толоруу көрүнэ, ис хоһооно кыттааччы баһытынан, уһуна 10 мүнүүттэн ордубат;

— толорууну сыаналааһынга телевизоры көрөөччүлэр санаала-ра учуоттанар.

Конкурс муус устар 27 күнүгэр диэри ытыллар.

Сайаапкалары «Нам» ТРК (21-6-32), Н.М. Рыкунов аатынан улуустаағы киин библиотекаҕа (21-8-09) ылабыт. Толороочулар телестудия кэллэлэр.

Кыайылыахтары сыаналаах бириистэр күүтэллэр. Конкурска көхтөөхтүк кыттаргытыгар ыгырабыт.

Тэрийэр комиссия

ҮЛЭНИ ДЬОН ОРТОТУГАР БЫТЫАХХА

(Журналист мунньахтан санаалара)

Муус устар 3 күнүгэр Нам улуунун пайщиктаах боломуочунайдарын уопсай мунньага буолла. Сүрүн боппуруостарынан улусПО сэмэтин биир сыллаах отчуота, сыллаары балансыны бигэргэтии, улусПО хонтуруоллуур комиссиятын отчуота турдулар.

Манна мин мунньах туһунан стенографическайдык суруйарга холломпоһун. Ол туһунан улусПО салайааччылары, специалистара хаһыакка бэйэлэрэ суруйуохтара диэн эрэнэбин уонна итинник этиилээхпин.

Боломуочунай буолан улусПО мунньагар сылдыбытым хас да сүл буолла. Ол тухары «Энсиэли» хаһыат редакциятыттан да, олохтоох телестудиятыттан да кэлэн суруйбуттарын, устубуттарыны өйдөөбөһүн. Тоҕо эргизэн үлэтэ сырдатыллыа суохтаабыт?

Билигин кэмгэ потребителскай кооперация үлэтэ-хамнаһа - бу политика, бу тыа ыалын экономикатын, олоһун-дьаһаһын тупсары, бу олох сайдыыта буолаалар. Потребкооперация тэрилтэлэрин үлэлэрин хаһаангытаагар да тупсарарга биниги республикабытыгар улахан болломто ууруллар буолла. Ол туһунан быйыл тохсунньу 26 күнүгэр Президент М.Е. Николаев «XXI үйэ бастакы чыппарыгар потребителскай кооперация тиһигин салгы сайыннарар уонна тыа сири уларыта тутан тэрийиигэ кини социальнай оруолун үрдэтэр туһунан» Ыйаага тахсыбыта буолар. Онон нэһилиэнньэттэн соҕуотупканы тэрийиини лаппа күүһүрдүү, эргизни улаатынарды, пайщиктаахтары кытта үлэни тупсары чочу ыйыллаллар. Аңардас дьээ кэргэн экономикатын бөһүргөтүүгэ диэн 400 мөлүгөн солкубайдаах бырыһыана суох кредити республика бюджетиттэн биэрэргэ быһаарыллыбыта, оборудованиелары тизээн аҕалыга нэһилиэнньэни уматыгынан хааччыйыга 125 мөл. солк. суумалаах чэпчэтиллээх кредит бюджеттэн тырыллыбыта элбэи этэллэр.

Потребителскай кооперация үлэтэригэр улахан суолтаны биэри биир туһунан респотребсоюз сэмэтин, бырабылдьаньатын уонна «Саха сирэ» хаһыат ыйга биридэ тахсар аналлаах таһаарылары буолар. Сөп ээ билигин кэмгэ потреббщество систематыгар, соҕуотупка боппуруоһугар пайщиктаахтары кытта үлэ уода. элбэх сокуоннар, ыйаахтар, уураахтар тахса тураллар. Ону тыа сиригэр нэһилиэнньэ улахан өтө билбэткөрбөт. Тоҕо табыллыбаты улуускут хаһыатыгар, «Энсиэлигэ», ыйга биридэ биир балаһага улусПО ыытар үлэтин, тыа сири маҕаһынардын, бөкөрүнэлэр үлэлэрин, пайщиктаахтар кыһалдарын, соҕуотупка боппуруоһун сырдатар.

Ол онуугар ТВ программатын сыры ахсын таһаарыны «Энсиэли» хаһыакка тохтогуоха. Ити программа республика бары хаһыаттарыгар тахсар. Билигин «Саха сиригэр» киһи үкэс суруйтарар.

Отчуоттан уонна кэпсэтиигэ эппит дьон этииттэн иһиттэххэ улусПО эргизэн үлэтэригэр, нэһилиэнньэни киһиэбинэн хааччыйыга үлэни тупсарыт курдук. Соҕуотупка былааннара туолбатахтар, онон улахан кириитикэ этилинэ.

нугар, ыал дьэитигэр маҕаһынар үлэлииллэрэ билигин ирдэбилгэ эппиэттэбэт. Маҕаһыны атыылааччылары итинник усулуоткалыыр кыахтара суох.

Арай соҕуотупкалаабыт бордуукталарын тутта батаран уонна харчытын туттарбыт дьонго тутта төлөөн (маҕаһынтан) иһэллэрэ эбитэ буоллар туох эмэ тахсыан сөп этэ.

«Быйыл Хатырыкка «Остуолба» маҕаһынын килүгэр түһэрэ былаанга кирибитэ», — диэн үөртүлөр, ыам ыйыгар. Ол эрээри баччаанга диэри улусПО салалтатын өттүттэн ким да бу маҕаһын туругун көрө илик. Булууһа кирдэххэ уонан туолан турар, ыраастанын наада, улахан сарайдаах, ким таптаабытынан алдыта-кээһэтэ, олбуору эмиэ көтүрү тураллар. Котельнайын уларытан оноруохха, урукку курдук үс көчөгөр наадата суох. Тупсарыгына кыра олохтоохха уонна ТЭН киллэриэххэ. Онооһор биридиилээн ыаллар ат экирэтэр дьээлэрин бэйэлэрэ ититинэн олоһоллор ди.

Маймаҕа маҕаһына да иһигэр котельнайдаахтаахха оноруллар кыахтаах дьээ турар. Тас өттүгэр чугаһынан суох үчүгэй ыскылаат ампаардардаах, булуустаах. Былыргы баайдар туттарбыт тутуулары. Оччого соҕуотупкалыыр усулуобуйа баар буолуо этэ. Уопсайынан тыа сири маҕаһынар дэриэбинэһэ ыгыра, угуяа турар рекламалардаах, уоттаах-күөстээх лозуннардаах, плакаттардаах культурнай киин буолуохтаахтар. Билигин чаһынай эргизмескитэр маҕаһынар кыра гынан баран тупсарыдарынан, рекламаларынан улусПО маҕаһынардын баһыыах курдуктар.

Пайщиктаагы кытта үлэни күүһүрдүүххэ, пайщиктаах дохуотун улаатыннарарха диэн мунньахха сөпкө эттилэр. Оччого интэриэс улаатыа этэ. «Холбос» бэрэстэбиитэлэ этэринэн «Холбос» үрдүнэн биир киһиэхэ (пайщиктаахха) 3000 солк. тахса суумалаах табаар атыыламыт буолаарына, биниги улуспутугар 1800 солк. эрэ тахса буолбут. Оттон Сунтаар улууһугар 10000 солк. тиэрдибиттэр. Итини бэйэбит сыаналааҥ. 2001 сылга республика Президентэ туруорбут соҕуотупка республикага табаар эргириин ааспыт дьылга тэнгээтэххэ икки төгүл улаатыннарды турда.

Онон биниги улусПОбуг үлэһиттэрэ билигиннэн нэһилиэнньэни табаарынан хааччыйыга, пайчиктаахтары кытта үлэһэ, нэһилиэнньэһэ өгөнү онорууга, үлэ миэстэтин таһаарыыга быһаарылыах дьаһаллары ылыахтара диэн эрэнэбит. Ол инниттэн улусПО салалтата, специалистара нэһилиэктэринэн кэрийэн ыалларын да сылдьан дуоһагар түһэрсэллэрэ, дьону кытта кэпсэтэллэрэ-ипсэтэллэрэ, өйдөтүүлэххэ үлэни ытталлары, өгөнү онорууга, үлэ миэстэтин таһаарыыга элбэхтик үлэлииллэрэ, сүүрэллэрэ-көтөллөрө олох ирдэбилэ буолла.

Мин бу санааларбын барыта үтүөнү багаран, улустуулар постреббщество үлэтэ-хамнаһа тосту тупсары туһугар суруйдум. Инникитин туох дьаһаллар ылыллан иһэллэрин туһунан «Энсиэли» хаһыат, телестудия нөҕүө уонна нэһилиэнньэни кытта көрсүһүүлэргэ улусПО салалтатын үлэтин-хамнаһын иһитиннэрэн, биллэрэн иһэллэригэр баҕарыам этэ.

Николай СИВЦЕВ,
РФ Журналистарын союһун чилиэнэ

САЙЫНҢЫ ТҮБҮКТЭР ИННИЛЭРИНЭ

Сүгэ хоһиотоһун сүбэ кыайар

Муус устар 3 күнүгэр Граф Биэрэгэр СР алын сүһүөх уонна орто анал үөрэхтээһингэ департаментын үөрэтэр тэрилтэлэрин үөрэнээччилэрин уонна студэннарын сайынҥы сынньалаҥнарын, үлэлэрин тэрийэр туһунан республикатаагы сүбэ-мунньах буолан ааста. Манна департамент тэрилтэлэрин, республика ыччат дьаһалларыгар министрваотын үлэһиттэрэ кытыннылар.

БАЛАҤЫННА ХАЙДАБЫТ?

Харбалахтаагы ПТУ-га курдук үөрэнээччилэр бэйэни салайыныыларыгар үлэ барар.

Профтехүөрэхтээһин ситимигэр 12960 киһи үөрэнэр.

Ааспыт сылга бастыг үөрэнээччилэр сынньалаҥнара тэриллибит. Ол быһытынан Мирнэйдээги педколледж студэннара сынньалаҥнарыгар «АПРОСА» АК төһүү күүс буолбут.

Саха государственной педагогической академията тэриллэринэн сибээстэн онно кирибит училищелар балаһан ыйын 1 күнүттэн саралаан профтехүөрэхтээһин департаментын дьаһалыттан тахсаллар.

Үөрэнээччилэр уонна студэннар сайынҥы сынньалаҥнарыгар быйыл 753,2 тыһ. солк. көрүллүбүт. Бу биллэр аҕыах.

Намнаагы педучилище, Мирнэйдээги педколледж, Одьулуннаагы ПТУ, 11 №-дээх ПТУ базаларыгар студэннар тутар этэрэттэрэ тэриллэхтээхтэр.

НУСР-га, Нам педучилищетыгар, Суоттутаагы, Сунтаардаагы уо.да. училищеларга барыта 14 сайынҥы лааһыр үлэлиэхтээх.

Студэннар уонна үөрэнээччилэр сайынҥы сынньалаҥнарын эрдэттэн тэрийэр инниттэн «Сахам сирэ - XXI үйэ» хамсааһынна улуустар дьаһалтала актыыбынайдык кыттыахтаахтар.

Тыа сири ыччата промышленностка үлэлиэхтээх.

Промышленность кадрдарга наадыылары толуйарга республикага баар ВУЗ-тарбыт кыахтара ситэтэ суох.

Инженерий идэлэр туһунан киһиэ оноруллубут.

Кулун тутар 25-26 күннэригэр волонтердар (общественной үлэһиттэр) бастакы тэрээһин съезтэрэ бытыллыбыт.

Быйыл тутуу этэрэттэригэр 2000 студент үлэлиэхтээх. Ааспыт сылга тутуу этэрэттэрэ Дьокуускай куорат Держинский, Чернышевской, Хабарова аатынан уулуссаларын, тири комбинатын дьэитин өрөмүөннээбиттэр, Хатаска дьээлэри туспуттар.

Ааспыт сылга оҕо 143 эмтэнэр лааһырда үлэлиэхтээхтэр.

Үөрэнээччилэр сайынҥы үлэлэрин тэрийэр инниттэн былырын 964 лааһыр тэриллибит. 145 үөрэтэр, 137 экологическай, 140 туристическай, 118 спортивнай, 90 культурнай-эстетическай, 63 социальнай-педагогическай лааһырдар үлэлиэхтээхтэр. Лааһырдарга үлэтэ суох дьон 3000 оҕолоро, кыаммат дьээ кэргэттэртэн 6000 оҕо сынньамыттар.

КЫАЛҔАЛАР

Үбү-харчыны тыгыры хаһан баҕарар биэр сүрүн болломтону тардар. Сайынҥы лааһырдары үбүлэһин маннькхэ схеманан барар: 60%-нын государственной социальнай страхования фондата, 28-30%-нын төрөспүттэр, 4%-ны федеральная бюджет, 12%-ны республика телууллэр. Быйыл профсоюзтар холбоһуктарыгар 56 мөл. солк. кэлбит, бу соцстрах фондатын харчыта. Мантан улуустарга 37 мөл. солк. эрэ ыытарга быһаарыттар. Харчы барыта профсоюзтар салааларынан барыага диэн буолла. Балаһан ыйыттан ыла соцстрах фондата Москва дьаһайытыгар көһөр. Санитарнай-эпидемиологическай сулууста барыта эмиэ федеральная тутула көһүөҕэ, ол саҕа дьылтан саҕалана былааннар. Саҕа федеральная Сокуон олоххо киририинэн сибээстэн лааһырдар санитарнай-эпидемиологическай туруктары көрүү-истиини бырабылаларын кэһи хас бириди түбэлтэтигэр ыстараан төлөнөр буолуоҕа. Биир эмэ инфекциянай ыары турдаһа санэпиднадзор ороскуоттары барытын лааһыр тэрийээччилэр уйуналлар. Ыстараабы улус кылаабынай санитарнай враһа эрэ түһэрэр бырааптаах. Онон оҕолорбут барах-

саттар ыалдыбаттары туһугар лааһыр тэрийээччилэр ордук болломтону ууралларыгар сөптөөх экономическай миэрэ олохтонон эрэр. Биир оҕо аһылыгар күнүгэ 45 солк. эрэ көрүллүбүт. Манна соктар, үгүс бэйэмийнээх астар кирибэттэр. Сайынҥы үлэ уонна сынньалаҥ лааһырдарыгар медицинскэй үлэһиттэр штаттара көрүллүбэтэх. Оччотугар оҕолорбут доруобуйаларын ким көрүөҕү диэн сирдээх ыйыты уөскүүр. Иитээччилэрбит да аҕыахтар: физкультурнаа инструменттар, музыкальная салайааччылар, педагогтар, психологтар хамнастара адыас суох.

ТУБАЛААХ ЭТИИЛЭР

Студэннар тутар этэрэттэргэ үлэлэрин сайынҥы практика быһытынан тэрийээххэ.

Үөрэх процеһын сылы быһа ытыахха, ол ордук тыа хаһаайыстыбатын үлэһитэрин бэлэмниир үөрэх тэрилтэлэригэр сынньанаах. Сайынн студэннар трактористан, бааһынага үлэһэн практикескай үөрэи барыа этилэр.

Педагогическай этэрэттэр үлэлэрин соҕуотуоххэ.

Намнаагы педколледж базатыгар дьээ ис-тас дизайнын тупсарар, тутар этэрэттэр тэриллибиттэр. Бастакы саака Мирнэй улуунун Удачнайдаары оскуолатыттан кэлбит. Инникитин бу үлэни тупсарар сорук турар.

Иитэр-үөрэтэр үлэни баһылыыр инниттэн үлэ уонна сынньалаҥ лааһырдарыгар общественной холбоһуктары, итэҕэл түмсүүлэрин кытыннарархаа, мань лааһыр салалтата бэйэтэ быһаарыахтаах.

Пленарнай мунньахха да, семинарга да сирдээх кэпсэтии таһыста. Биир идэлээх дьон мустан дьыала ымпыгын-чымпыгын дьүүлэспиттэрэ дьыалабыт кэпсэтии сиринэн барда. Кэпсэтиини профтехүөрэхтээһин департаментын директора Н. Назаров, отдел начальнига В. Васильев, Дьокуускай куорат кылаабынай санитарнай враһа Д. Алексеев, Төһүдүтээги СПТУ директора С. Скрыбин, улууспут баһылыгын солбуйааччы Н. Горохов, депутат К. Федоров уода. сүрүннээтилэр.

К. ПЕТРОВ

ЭДЭРТЭН ЭЙЭТИН ЭДЭР СҮРЭХТЭР САНААЛАРЫН ТҮМЭН

Саха Республикатын Президентэ М.Е. Николаев уурааһар, правительство, улус баһылыгын дьаһалларыгар олоһуран ыччат общественной сүбэтэ тэриллибитэ.

Бастакы тэрээһин мунньага бу дьыл олунньу 6-9 күннэригэр барыахтааҕа. Онон хас биридин нэһилиэктэн сөптөөх кандидатурала талыллан общественной сүбэ туһунан балаһанньаны, регламены, үлэлиир органнары ылынахтаах, сүбэ, комитеттар председателлэрин, президиум састаабын талыахтаах, кылгастык эттэххэ, тэрээһин боппуруостарын быһаарыахтаах этилэр. Кинилэргэ анаан коллективны түмэр араас психологическай трениннэр, үгүс темаларга лекциялар ытыллыбыттар. Биниги сүрүн болломтотун СР ыччат дьыалаларыгар министр бастакы солб. А.И. Еремеев тыһа тарта. Кини республикага ыччат политиката хайдах бара турарын, республика сайдыытыгар ыччат ылар оруолун туһунан сиһилии кэпсэтэ. Онооһор билигин да эдэр салайааччылар республиканы, бөдөн тэрилтэлэри салайан олоһоллорун, кэлэр кэмнэргэ аҕа көлүөнэһэ сөптөөх солбук дьон буола үүнэн эрэллэрин тоһоһолоон эттэ.

Сахабыт сири туһугар эппиэтинэни сүгэр эдэр дьону иитэр туһугар республикабыт кадровой резерватин тэрийэр ситим олохтонон эрэр. Биниги общественной сүбэбит эмиэ ситим иһинэн киририэхтээх. 2001 сылга государственной сулууспа кадрдарын бэлэмнээһингэ анал сөбүлэһини түһэрлибитэ. Урукку өттүгэр государственной органнарга үстэн итэрэһэ суох сүл үлэлиэхтээх дьону үрдүк үөрэхтэргэ үөрэтэ ытталлары. Быйыл государственной сулууспага үөрэнэ эдэр дьон 30 бырыһыаннара ытыллыахтаах-

тар. Биниги общественной сүбэбитигэр үөрэхтээх, эппиэтинэстээх, идэтибит дьон киририэхтээхтэр. Ол инниттэн сүбэ чилиэннэригэр сорох ирдэбиллэр туруорулуохтара. Общественной сүбэбит улус баһылыгын иһинэн тэриллибитинэн сибээстэн састааптыгар бары нэһилиэктэртэн бэрэстэбиитэллэр киририллэрэ наада.

Общественной сүбэ бастакы тэрээһин мунньага кулун тутар 1-2 күннэригэр ытыллыбыта, манна даҕаны хас биридин нэһилиэк бэрэстэбиитэллээх буолуута тутулулубата. Сүбэ састаабыгар Венера Заровниева (Хамаҕатта), Афанасий Самсонов (Фрунзе), Гаврил Прокопьев (Искра), Валерий Слепцов (Көбөкөн), Туйаара Новгородова (Партизан), Константин Федоров (Түбэ), Марианна Сивцева (2 Хоустаах), Екатерина Посельская (Үөдэй), Борис Новгородов (Аппаны), Станислав Олесов (Никольская), Афанасий Бобровская (Арбын), Роман Федоров (Граф Биэрэгэ), Намтан Александр Новгородов, Мотя Софронова, Ньургун Жирков, Михаил Протопопов уонна ыччат отделын сибээдиссэй Альберт Соловьев кирибиттэр. Инникитин бинигини эппиэтинэстээх үлэ күүтэр. Онон государственной сулууспа кадровой резерватин бэлэмнээһингэ суолта ууран сүбэбитин үлэлиэххэтигэр, хас биридин нэһилиэк бэйэтэ бэрэстэбиитэллээх буоларын ситиһиэххэтигэр.

Михаил ПРОТОПОПОВ,
улус баһылыгын иһинэн ыччат общественной сүбэтин председателэ, СР Президентин иһинэн ыччат парламентин экономическай политикага комитетин председателэ

АҔЫАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС

Хамаҕаттага чэбдигирди күнүн «Оҕокоо» ньыманан дьарыктанааччылар тэрийдилэр. Бу күн «Түһүлгэ» сынньалаҥ киһигирт бэсиздэлэр ааһылынылар, эмтээх оттортон оноруллубут эмтэри атылаатылар. Чэбдигирди күнүгэр улус хирура Корнилова А.Н., терапевт врач Михайлова Р.М., Анна Петровна уонна Светлана Петровна Былковавал, Дьокуускайтан фитотерапевт Слепцова Любовь Васильевна бэсиздэлэри аахтылар.

«Оҕокоон» дьарыктанар кырачаан кымысчаан П.К. Иванов хоһоонун аахпыта, муус уутунан куттубута дьон болломтотун ордук тарта. Чэбдигирди күнүн кыттааччылары уонна «Оҕокоон» саҕа дьарыктанааччылар хаарга тахсан уу куттан көрдөрдүлөр, бу дьарык доруобуйаларыгар туох уларытыыны онорбутун кэпсэтилэр, «Оҕокоон» дьарыктаныан баҕалаахтарга куруук көмөлөһөргө бэлэмнэрин биллэрдилэр.

Хамаҕаттага «Үтүө дьыала» ынырыгы таһаарыт Данилов Д.Д. биэрбит тылын толорон биригээдэ тэринэн 100 бэрэбинэни начальнай оскуола тутуутугар анаан миэстэтигэр таһан туттарда.

Н. НИЛОВ, Хамаҕатта

Муус устар 9-11 күннэригэр республикатаагы технология олимпиадатыгар Бетун орто оскуолатын 3 оҕо кыттыны ылла. Кинилэртэн Стручков Сеня (8 кылаас) республикага бастаан муус устар 23-27 күннэригэр Пенза куоракка бүтүн Россиятаагы олимпиадага кытта барар буолла. Попов Коля (9 кылаас) республикага 2-с миэстэ буолан дипломунан, сыаналаах бэлэтинэн наҕараадаланна.

П. МИХАЙЛОВ,
Бетунгоскуолатын директора

Бу — интэриэһинэй!

ДЬӨҮГЭБЭТ - ХААҢ БЭЛЭҕЭ

Саҥа үйэ алтыһыгытгар I Хомуустаах бөһүөлгөр сонун сурах тартанна. Дьүөгэбит Людмила Никитична, 45 сыл буолан баран, игирэтин аңарын көрүстэ. Дьон соһуйда, сэргээтэ. Саас сааһынан кэпсээххэ.

Людмила билиэхэ игирэ аңара буоларын өрүү кэпсээччи. Ону биһиги улаханньык аахайбат этибит. Ийэлэрэ, Анастасия Федоровна, 46 сыллаахыта, игирэ кыргыттары төрөтөн баран, салкык ыарыыга ыалдьан, эпэрээсийлэнэр буолар. Ошон икки кыһыл оворлору өрө дьээтигэр бизэрэллэр. Икки ый буолан баран, Павел Владимирович, Галина Ануфриевна Скрябиннар, кыргыттар төрөппүт ийэлэриттэн көнгүл ыланнар, кыргыттары иитэ ыларга санамыттар. Людмила доруобуйата мөлтөх буолан быраастар бэйэрбэтэхтэр. Галина сытыы-хотуу буолан киини ылбыттар. Кэники Людмиланы ылаары ыйыта сылдыбыттары Людмиланы Анна Гаврильевна, Никитка Платонович Ушницкайдар иитэ ылбыттар дьон буолбут.

Дьэ ити курдук игирэ кыргыттар дьылдалара икки аңгы арахар. Людмила иитиэх буоларын билэр эбит. Киини 14 саастааҕар төрөппүттэрин угуу-субуу сүтэрэр. Ошон өрө сааһа чэпчэкигэ суох ааспытта. Киини игирэтин аңара Покровскайга ололорун дьонтон ыйыталанан билбитэ. Игирэтин көрсүүнө наһаа баҕарар этэ да, Скрябиннар кыыстарын иитиэх кистэлэнгэ туталларын истибит, ол иһин дьон ололун алдытыам дьон салгыы көрдүүрүн тохтоптур.

Орто оскуоланы ситиһилээхтик бүтэрэн баран ололун аргыһын көрсөн кэргэн тахсан, оҕо-уруу төрөтөн, дьэ туттан, сүөһү-ас тэринэн ыйы-бааччы ололдохторуна алдырхай аанньык. Кэргэн Валерий Охлопков оһолто түбэһэн олохтон туоруур. Киини бу ыарахан кэмигэр игирэтин аңара кыахтаахтык ололорун билэр эрээри, Скрябиннар дьэ кэргэттэрин олохторун аймаамаары, ийэ-аҕа, оҕо таптааларын өлбөөрдүмэри Галиныттан көмө-өйбүл көрдөөбөтөр. Людмила оҕолорун киһи-хара, үлэһит дьон оҕорору, олох ыарахан охсууларын тулуурдаахтык туоруур.

Кэники нус-хас буолан баран Галинын сураһан Скрябиннар Покровскайтан кэспүттэр дьон сураһыстэр. Ошон Галинын сүтэрэн кэбиһэр. Людмила кэники икки оҕолоох оҕо-доо киһиэхэ кэргэн тахсан, кыргыттары ыал буолан, эбээ-эһээ дэ-тэн, ыйы-бааччы ололордор. Былыргын ыарахан эпэрээсийэни этэҥнэ аһарар. Реанимацияга сытан саамай хомойбут санаатын кэспир: «Танараҕа улахан айыны онорон эрэбин быһыылаах, игирэм аңарын булбатым», — дьэ.

Дьылда-хаан онгоһуута дьон дьикити буолар эбит. Алтыһыны 21 күнүгэр Михайлын улахан кыһынын Катя сыбаайбата Хагалас улуунун Чапаевкатыгар буолар. Ошон Людмила астыы сырыттаһына, биер дьах-

тар кэлэн: «Галина, сахалыы саңарар эбикин дуу», — дьэбит. Онуоха Людмила: «Мин Людмила дьээмин, Галина Скрябина игирэм аңара», — дьэбит. Онтон кэпсэтэн билбитэ Галина Покровскайга ололор, үлэли-хамсыы сылдыар эбит. Людмила чахчытын билэн баран Галиныггар сурук суруйар. Суругун эпизитин кэтэһэн наһаа долгулар: «Галина иитиэх билбэт, туох дьон эпизиттирэ буолла», — дьэ билэххэ тыл быһаарааччы.

Галина 6 сааһыгар дьыла Намга ололорбут. Аҕата Скрябин Павел Владимирович омуһунан саха-милития начальнигынан, ийэтэ - Галина Ануфриевна, нуучка - учууталынан үлэлээбиттэр. 1961 с. Галина 6 саастааҕар Покровскайга кэспүттэр. Онон нуучка кылааһыгар үөрэнэн, билигин сахалыы сатаан саңарбат эбит. Киини иитиэх буоларын билбэт эбит. Мин аҕам курдук дьон дьон аҕатын наһаа таптыыр, убаастыыр эбит.

Галина кэргэннээх, икки оҕолоох. Ийэтэ киинэхэ баар, 86 саастаах. Аҕата соторутааҕыта өлбүт. Людмила суругун тутан баран наһаа соһуйбут, итэҕэйбэтэх. Ийэтиттэн ыйыптытын ийэтэ: «Кырдьык, Людмила эн итирэг, ону эн билбэккэр мин буруйдаахпын», — дьэбит.

Онон Галина соторохтун дии сылдыан биридэ байа түстэ, эдьийдэр-дэннэ, убайдарданна. Галина онтон наһаа дьоллоһор. Людмилан сурук туттаат, переговорданан көрсүһөх буолаллар. Тохсунньу 20 күнүгэр Охлопковтар дьээлэригэр дьол тоххойор. 45 сыл көрсүбэтэх игирэлэр көрсүһүүлэрэ: харах уута, дьолунан чаҕылыспыт характер, өрүү-көтүү үлүскэнэ, кэпсэтин-ипсэтин, ырыа-тойук. Людмила Галина үүт-үкчүлэр, дьүһүннэрэ, быһыыларыта-таһаалара. Галина 30 мунууттан эдьийи, ол гынан баран балыс курдук көстөр. Кэпсэтэн-ипсэтэн бардахха мэгэнэрэ кытта биер миэстэ буолан соһутта.

Дьикитэ баар, Покровскайга үкүлэрэ Галина иитиэх билэллэр эбит. Ол гынан баран Скрябиннар дьэ кэргэннэрин кистэлэнин ким да кэпсэл оҕостубатах. Бу буолар дьонго убаастабыл, дьон ололун харыстааһын. Биһиги да улууспуттар иитиэх оҕолор суох буолбатахтар, ошон бу сиэри тутуһан дьон кистэлэнин, дьон ололун харыстыа-аххайыҥ дьэҕин баҕарабын.

Күндү дьүөгэбит Людмила эдьийинээ Галинын муус устар 16 күнүгэр төрөөбүт күннэрэ. Кинилэри төрөөбүт күннэринэн иитиикти-истиник ээрдэлибит! Эһигини кытары өрүүтүн чэгиэн-чэбдик до-руобуйа, сырдык өрүү эңэрдэтин, алаһа дьэбит алгыстаннын. Оҕолоргут, сизинэргит таптааларынан бигэһэн, аймах-билэ дьонгут ытыктабылларынан араҥаччыланан уһун үйэлэрин, этэҥнэ сылдыһыг, доруобай буолун дьон алгы-ыбыт. Дом. Дом. Дом.

Светлана СОЛОВЬЕВА, I Хомуустаах

ЫЧЧАТ:

КУРГУӨМНЭЭХТИК ҮЛЭЛИИР

Ааспыт уонча сыл устата эдэр-дэр да көҕө суохтары, кэрээ тардыспаттары курдук биригэбэр тэнэ өй-санаа үөскээбитэ. Онно сүрүн биричинэ бары барыта көнгүл, туох да хааччаҕа, ирдэбилэ суох буолбуттар сытар. Коммунистическай түүрүү-хаайы тохтоон, киминэн да сүрүннэмэт аһары көнгүл олох үүммүтүн түмүгэр дьон барыта чааһынай эрэ интэриэскэ охтубута. Урукку сөбүсэскай былаас саҥааҕы субуотунньуктар, дьон-норуот бары биригэ кыгыһан ыйырдээхтик үлэлииллэрэ төһүүбүтүн умнулунан дьон өйгө баһытар-быһыт сыһына муус устар 8 күнүгэр арылхайдык көһүннэ.

Манна Нам селотун, нэһиликтэр ыччаттара түмсөн субэлэрин түмэн, күүстэрин холбоон ПМК гараһын ыраастааһыныгар өрө көтөҕүлээхтик, эрчимнээхтик, тус бэйэлэрин баҕаларынан үлэлээтилэр. Барыта 80 киһи үлэлээтэ. Гараж бэйэтэ иччитэхсийэн сүөһү-

сылгы хотоно буолан ырааппыт, кинилэр саахтара-иктэрэ тоҕмуттары уолаттар ломнарынан тоҕута сыһынан, күрдэһинэн ыраастаан, быраһылыбыт тимирдэри, хатаһыннары тоҕо тардан эдэр дьон чахчы сүнгэн ыраастааһын үлэтин ыһтылар. Бэрт сотору манна бэйэ-эбит спортивнай саалабыт тутулуоҕа, онон өр сылларга ыра санаа оҕостуммут идеябыт, көрдөһөр көрдөһүүбүт, туруорсар туруорсуубут олоххо киирэрэгэр эдэр эрчиммитин туһаҕа таһаара харыбытын ньыппарынан дьаныардаахтык дьарыктаннабыт. Онон өрүүрү күммүтүн туһалаахтык атаардыбыт дьэ баҕарыллар. Ол курдук субуотунньукка кытыннылар: Нам селотун ыччаттара, педагогическай колледж педэтирээтэ, Искра, I Хомуустаах нэһиликтэрин активистара, ДЮСШ иитиллээччилэрэ.

Үлэһит дьону хаһан баҕарар сылаас чэйинэн, ити аһыһыгынан үөрэ-көтө көрсүөххэ наада, ол да

иһин итинэхэ биһиги повардарбыт ис дууһаларыттан ылан үлэлээтилэр. Саҥа күүс эбинэммит эбиэт кэннэ өссө таһаарылаах үлэ үрдүгэр түстүбүт. Маныха биһиги хас биридибит бэйэтин сыратын ууран үлэлээбитин бэлиэти көрдүм. Дьэ уонна ыччаттар бары арыгыны ам-сайалларын эрэ билэллэр, үчүгэйи оҕорбуттара суох дьон көрүг. Үчүгэй бачымыга тардар буорак-пыт биһиэхэ даҕаны бүтэ илик. Онон ыйырдээх субуотунньукпутун тэрийбит улууспут дьаһалтатыгар, ыччат, спорт отделларыгар барҕа махталбытын биллэрэбит. Субуотунньук комсомол 80 сылын көрсө девизинэн ыгытылына, онон улуус дьаһалтата, ыччат отдела, ыччат сүбэтэ ыгыгыгы таһаарыттарыгар эдэр дьоммут биригэ туруран көхтөөх үлэлэринэн эһиэттээтилэр. Айыы-айа! Сылаабыт кэлиэр дьэри унуохпутун имитэ үлэлээти-бит.

Кирилл ЧЕРЕПАНОВ

... КӨРДӨӨХТҮК СЫНЬАНАР

Намга буолан ааспыт сахалыы иккис КВН конкурсулар 4 бастыҥ ыччат хамаандалара республиканскай конкурска кыттар чизэ иһин чахчы эрийсиилээх ооньунуу көрдөрдүлэр. Хамаандалар бары анаан бэлэмнэнэн ТВ КВН-н улахан итэҕэ суох программаны туруорбуттар. Тэрийээччилэр ыччат лидердэрэ уонна 4 сынныалан киинэр үлэһиттэрэ улахан үлэни ыһпыттарын бэлиэтир наада.

Кэли 3 сыла, мин билэрбинэн, 5-6 конкурс ыгытылына. Ыччат интэриэһэ 1998 с. КВН тула түмүлүннэ диэххэ наада. Хата, үлэ-тэ элбэх буолан кыттар хамаанда олох аһыах. Ордук улуус киинин ыччата бу хайысхара үлэлээбэт, бэлэми да көрөрө баҕалаах. Манник балаһыаньыга сүүмүрдэнэн кыттыбыт 4 хамаанда улууска урут көстүбэтэх интэриэһинэй программалары көрдөрдүлэр. Саҥаны-сонуну көрдүүлэрин туһулаатылар. Конкурска 2 саҥа кыргыттар «КВК» уонна «Уруг түн» хамаандалара ситиһилээхтик дебюттаан, өссө премьералаатылар дьон астыһын. Манна Модут реж. Саргылана Попова, Хамаатта реж. Антонина Харитоновна сонун үлэни бэлэмнээбиттэр. Эдэр, сабыс-саҥа үлэлээн эрэр С. Попова «Уруг түн» барыларын баһыйар сценескэй, толорор культурата, көстүүмэ, сценарийа, литературнай тыла-өһө, режиссер сонун быһаарыыта уонна толорор маастарыстыбалара барыларынааҕар үрдүгэ сөхтөрдө. Саҥа айар дьүүрдээх коллективка өссө урдук ситиһиллэри баҕарабыт. Киинилэр III м. буоллулар. Модут программатыгар 2 сүрүн конкурска кылгас, кэлим «Хараҕа тыкпыт сырдык» уонна музыкальнай конкурска «Күн, хатын, таптап» композициялара идеята да, сүрүн барыла да күннээҕи олохтон үөһэ турар теманы диригиттик таарыйан сонундук көрдөрбүтүн сорохтор өйдөөбөтүлэр.

Хамаатталар «КВК» (көрдөөх, булутас кыргыттар) «Визиткалара», «Хараҕа тыкпыт сырдыкка» - чөл олоҕу агитациялааһына уонна музыкальнай конкурска композициялара сонун, чаҕылхай дьэ-хэ сөп. Манна капитан Татьяна Гаврильева, саҥа специалист Нам селотыгар ситиһилээхтик «премьералаабытын» бэлиэтир наада. Чахчы талааннаах толороочу көрөөччүлэр, жюри биһирэбиллэрин ылан ыла. Киинилэргэ кыт-

тыбыт француз омок уу сахалыы саңарыта сааланы сөхтөрдө. Манник чаҕылхай түгэн намнарга суоҕа. Хамаанда I м. ылан Майаҕа барар чизэскэ тигистэ.

Гран-прига баалынан хотон тиксипит II Хомуустаах «Үнэр ыччата» хамаанда программата төһө да режиссерскай булуулардааһын иһин (реж. Е. Максимова) толорор маастарыстыбата, культурата наһааҕа харахха быраһылар. Үчүгү элементэрэ суох, аһыах хамсаны-ны урут-хойут оҕоруу, ырыалара да мөлтөҕө миигин соһутта. Састааба эдэр, саҥа кыттан эрэрэ (11 киһи) бу коллектив КВН-на маҥнайгы хардыыны оҕорон эрэрэ өйдөнөр. Манна капитан Николай Слещов булутас сытыы эпизиттэрэ уонна кинилэр бары олохтоох темара үлэлээбиттэрэ жюрига биһирэннэ. Жюри визиткаларын уонна «Хараҕа тыкпыт сырдык» конкурска олохтоох ыччат чөл олоҕу туһунарыгар, үрдүк үөрэххэ ыгыгыгы лозунун көрөхсөөтэ. Сонун, чаҕылхай түгэни «Үнэр ыччата» булбатах.

Сонун, элбэх сюрпризтаах программаны Хатырык «Эдэр сааһын» ыччата көрдөрөн элбэх мөккүөрү таһаарда, биһирэбили да ыла. Чахчы күүстээх хамаанданы Алена, Георгий Алексеевтар көүлүлэн, бэлэмнэнэн аҕалан урут пассивнайынан ааһылар Хатырык ыччата инники күөҥгэ сылдыар кыахтааһын дакаастаатылар.

Саҥаланыаһыттан бүтүөр дьэри хатырыктар саалаҕа тыҥаһыны үөскэтэн көрөөччүлэри көчүттүлэр. Ол курдук «Визитка» оригинальнай ээрдэни көрдүбүт, үчүгү, пластика элементэрэ, ырыа сценарий кэли-барыны барыта чуолкай көстөр уонна өйдөнөр. Манна тылбаасчыттаах Президент В. Путин эпизода чаҕылхай, толоруута да үчүгү. Хамаанда 12 кыттааччы арыы да «орто» саастаах араҥа кыттыбыта сонун. Разминкага капитан Г. Алексеев наар бэйэтэ «үлэлээн» коллективин сымсатта дуу диэтин. Арай ээрдээҕэ биер кыыс жевачкалаах тахсан ыстаарааптыр баалы ылан көрөөччүлэри да, жюрины да кыйахаата.

Дьэиэтэви үлэ «Хараҕа тыкпыт сырдык» композицията мин көрүүбэр хайаларынааҕар да кизг, табыллыбат. Манна село ыччатын дискотекатын кэмизгэр сир аайы буолар түгэннэр, рокердар, сотовой-

даах саҥа саҥа уобараһа чаҕылхайдык көрдөрүлүннэ. Композиция кулуупка мустубут ыччаттар оһоу-хайдарынан соһуччу түмүктэннэ (таһаарааччы А. Алексеева).

Музыкальнай конкурс композицията бэйэтэ концерт да, телепередача даҕаны. Жюри бу коллектив фольклору үчүгүйдик уонна саталлаахтык туһанан үс нүөмэри табан кыбыһытын бэлиэтээтэ. Ордук эр дьон «Сааскытыбыт табаларын» үчүгүтэ олох бэркэ ыраастык толоруллубутун сонундук көрдүм, маньык урут Намга суоҕа.

Мантан салгыы эр киһи стриптиһин көрдөрүү сааланы долгутта, хата, толоруута чаҕылхай эбит диэххэ сөп, итинэн режиссер тугу этэрин киһи араастан өйдүүр. Манна даҕан эттэххэ, «Эдэр саас» сценарийын тыла-өһө сорох түгэннэ уулусса жаргоһун, сымсах анекдоту санатан ылар, литературнайа суох дьон жюри сыаналаата, ону кытта толору сөбүлөөһүн. Режиссердар истииллэригэр эттэххэ, сценарий спектакль, КВН кэмизгэр Нам народнай театра, Хатырык, II Хомуустаах эр дьон стриптиһин көрдөрөн да туран, дьону эрэ күллэр түгэни мантан атыннык, этика, эстетика нуорматын быһыытынан сэрэхтээхтик көрдөрүллөрө наада. Сценарий автору уонна режиссер анардас 2-3 тутах репликатан, мөккүөрдээх стриптизтан сылтаан I миэстэни мүлчү туһуутун бэлиэтиэхтин баҕарабын. Чэ, ити курдук көрдөөхтүк, булутас өйдөөхтөр мустан биер киһэ түмсүбүттэрин аһыах көрөөччү уруйдаата. КВН кончырын Намтан Дарья Новогвицына ылан Нам селотыгар аан бастаан дебюттаата. Биһиэхэ эдэр ведущай аһыах.

Мантан антах бу хамаандалар улууска гастроллаан бэйэлэрин көрдөрүллөрө, программаларын көнөрөн, көнгөтөн, талааннаахтары хаһан, манан бүтэн хаалбакка үлэлииргитигэр ситиһиллэри баҕарабын.

Улуус киинин ыччата! Мантан антах сааскы бырааһынныктарга «Дьээбэрэг-2001» конкурска уһунтан, тэрийтэлэринэн тэрийлэн, кыттыһан-холбоһон саҥа бөлөхтөрү тэрийин, чэбдик мөссүөннээх олох ыгыгыгытын өйөөг.

Ф. ЛУКИНА, информационнай методическай киһи методуһа

САЙДЫЙ ДУУ, КҮӨРЭГЭЙИЭМ...

Бэһин кылаастан саҥалаан «Күөрэгэй» оҕо хомус ансамбыгар сылдыабыт. Билигин номоу улаатан дьарыктаммыһыт төрдүс сыла. Биһиги кылааспыт салайааччыта Жиркова М.М. уонна хомусчут-импровизатор, норуот ырыаһыта, РФ культуратын туйгуна Кривошапкин Д.И. угуйбуттара. Хомуска эрэ буолбакка оһоуохай этэ үөрэнэбит, ылыныбыт, чабыр-ах этэбит. Аан бастаан улахан сценарий тахсыыбыт Намга этэ. Эмиэ да үөрбүпүт, эмиэ да долгуһу буһуу. Онтон куоракка хомус күрэхтэһиитигэр иккис миэстэни ылбытыт. 1999 сыллаахха күһүн Покровскай куоракка бастакы аан дойдутаагы «Чаруоһице звуки хомуса» дьон фестивалыга ситиһилээхтик кыттыбытыт. Араас сиртэн араас омок оҕолоро кэлэн кыттыһыны ылбыттар. Лео Тадогава дьон японцтытын билсһэн хаартыскаҕа түспүпүт.

Сүүрбэ сыл дьарык оҕостубут дьарыккытын, аргыс оҕостубут аргыскытын, дууһаҕытын туттарбыт доҕоргутун инникитин да сайыннара турун! Инна ИВАНОВА, Партизан

Аһымал

«БИНИГИ ЭМИЭ ДЬОММУТ»... —

дэһэллэр доруобуйаларын сүтэрэн, кырыымчык олохтонор дьыл-аламьыт Нам с. инбэлииттэрэ «Сыркы» инбэлииттэр түмсүүлэрин уопсай муньаһар.

Муус устар 4 күнүгэр Нам с. дьаһалтатыгар буолбут олохтоох инбэлииттэр уопсай муньаһарыгар Нам с. инбэлииттэрин обществотын председателэ А.А. Ефимов «Сыркы» түмсүү 5-с сылын үлэлиирин, улуус киинигэр I группалаах 37, II группалаах 184, III-с — 53, оҕо эрдэүттэн 41 инбэлииттэр баалларын

иһитиннэрдэ. Киини отчуотугар 12 киһиттэн састааптаах эсбиэт тэриллибитин, кинилэр уон учаастакка амарах саанаан салайтаран, инбэлииттэр тустарыгар араас өрүттэх үлэлэри былааннаахтык ыгытталарын эттэ.

Инбэлииттэр обществоларын чилиэннэрэ улууска ыгытылар культурнай дьаһалларга актыыбынайдык кытталлар. Атын нэһиликтэр инбэлииттэрин, ветеранарын кытта опыт атастаһаллар. Аҕалар түмсүүлэрин ыгыгыгыларын өйөөг

Чечняҕа сылдыар оҕолорго төрөөбүт сирдэригэр дьон буолан баран ахтылланнах посылкалары ыһпыттар. Бэйэлэрин күүстэринэн оҕурутчуттарга сүбэ-семинары, эсбиэт көүлээһининэн конкурстары, быыстапканы, ыһахтары тэрийбиттэр. Москва куораттан саҥалаан араас быыстапка-конкурстарга, дьаарбанкаларга ситиһилээхтик кыттыбыттар. Улуу Кыайы 55 сылыгар аналлаах Москва куоракка көрүү-быыстапкага «Сыркы» түмсүү чилиэнэ В.Е. Сивцева үлэтэ биһирэммит.

2000 с. Нам с. инбэлииттэригэр 221 аадырстаах көмө оҕоһуллубут. 152 кыаммат ыалга а набора,

59 дьэ кэргэнгэ бурдук бэриллбит. Быһыл 27 киһиэхэ ас набора, 22 ыалга бурдук аһамыт. Ааспыт сыла 8, быһыл 3 төгүл сүбэ муньахтар ыгытыллыбыттар.

Кэпсэткэччи кыттыбыт Т.И. Замятин, А.С. Соловьева, П.Г. Аргунов о.д.а. улуус киинин инбэлииттэрин обществотын сылааһы үлэтин үчүгэйинэн сыаналаатылар. Инникитин кыаммат инбэлииттэргэ көмөнү оҕорууну күүһүрдэри, дьэ кэргэн экономикатын сайыннарыыга Нам с. сайынгы уу проводын ситимин кэңэтэри, «Сыркы» түмсүү тэрийээччитигэр, улууска ыгытылар бары дьаһалларга актыыбынайдык кыттар Л.П. Решетникова

үлэтин болломтоҕо ылан санаторийга сыһыанар путевканы бизэрэр наадалааһын, хамнаа суох, бэйэлэрин бара өтүлэринэн общество үлэтигэр актыыбынайдык кыттар инбэлииттэргэ материалнай көүлээһини көрүү, инбэлииттэр наадаларыгар туһанылар техниканы булунары туруорустулар.

Нам с. дьаһалтатын баһылыгынан солбуааччы Т.А. Кондратьева бастыҥ активистарга сибииннэ оҕурун бириэмийэлэммиттэрин туһулуур докумуондарын туттарда. Киинилэр ортолоругар А.И. Куличкина, В.Е. Сивцева, Р.Е. Гаврильева о.д.а. бааллар

В. СЫРОМЯТНИКОВ

«ЭРЭЛЧЭЭНЭ» АНСАМБЛЬ 20 СЫЛА

ХОМОБОЙ ТЫЛЛААХ ХОМУСЧУТ

Нам улуунун Нам 1-кы сүһөх оскуолатын «Эрэлчээнэ» хомус ансамбля бэйэтэ туспа суоллаах-истээх. 20 сыйл устата улууска, республикаба кизгник билиннэ. Ансамблы ветеран учуутал, Россия үөрэбритинин туйгуна, «Саха-Азия» оҕо фондатын стипендиата Гуляева Анна Егоровна салайар.

Эбэм миэхэ бэлэхтээтэ Кыракый хомуһу, Олус кэрэ бэйэтэ Матыыштары таһаарар, Өбүгэлэр сааттан Үөрэтэллэр биһиэхэ Кэрэ-нарын ыһаабы Хомуһунан туйарга.
Ваня Кокорев

Саха кинитэ хомус тыаһын иһиттэрин дууната чопчиир, санаата кэниир, ис-иһиттэн үөрэр уонна дьэ хоһуйан ыллаан барар идэлээх. Маньнык дикти-кэрэ искусство алыптаах иэийитигэр ылларан норуот үөрэбритинин туйгуна, педагогической үлэ ветерана, «Саха-Азия» оҕо фондатын стипендиата Гуляева Анна Егоровна 20 сыйл үлэлээн кэллэ. Хомус ахсым дьүрүһүнү, кырдьыктыа кылдьаһын бари күүһүн ычачка, норуокка тириэрдэр инниттэн кырачаан татыйык ыччаттары муньан аан бастаан «Эрэлчээнэ» диэн хомус ансамблын тэрийбитэ.

Үрдүк сатабыллаах итээччи хомус дьүрүлгэн кистэлэнгэр элбэх ыччаты иһиттэ. Кини үөрэппит оҕолору улуус араас таһымнаах концердарыгар дьол дордооно буолан үгүс истээччи кутун-сүрүн туптута, хайҕал-махтал тылларын иһиттэ.

«Эрэлчээнэ» ансамбль дьүрүһү кэрэ дордоонор хомус тылгыгар сатабыллаахтык тардан аан дойду варганнай конгреһыгар кыттар улуу чиескэ тиксибитэ, элбэх дойду чулуу хомусчуттарын кытта тэңгэ ооньуур долоу билбитэ. Республикаба ытытылар үгүс үрдүк таһымнаах күрэхтэһиллэргэ грамоталарынан, дипломнарынан наараадаламмыта.

Үгүс үтүө дордоттор, ырыа-ыллаан атастар, уус бэрдэ дьоннор хомус хомуһунаах долгунугар уйдараан ыкса атас, чугас доҕор буолан барбыттара. Кинилэри кытта хардарыта сибээстэһэн, элбэхтик сүүрэн-көтөн Анна Егоровна үгүс сыаналаах матырыяалы мустута. Итилэри барытын биир сиргэ муньан саха төрүт культуратын биир кэрэ көстүүтүн—хомус музейын сатабыллаахтык тэрийбитэ.

Туох-ханнык иннинэ музейга республикаба уонна улууска кизг-

ник биллибит хомус уустарын туһунан матырыяал харахаха быраһыллар. Хомус уустарын туһунан буклеттар, хаһыат матырыяаллара, грамоталара, дипломнара хомуллубуттар.

Музей биир сүрүн салаата хомусчуттарга аняммыт. Манна аан дойдуга аатырбыт республика уонна улуус хомусчуттара киирбиттэр. Музей итини тэңгэ балай да элбэх мал-сал матырыяаллардаах. Онуоха, биллэн турар, сүрүн миэстэни хомустар ытытылар. Араас омуктар дикти эгэлгэ хомустара көрөөччүһүн олус сэргэхситэр. Итилэри таһымнаах хомус уонна хомуска ооньуоһун тустарынан балай да литератураалаах библиотека тэрийлибит.

Элбэх хомус ансамблларын, варганнай музыка аан дойдугабы конгрестарын тустарынан хаартыскалар, буклеттар, хаһыат, сурунаал матырыяаллара, хомусчуттар аудиокассеталара бэрт үгүс сонуну кэспииллэр. Музейга сылдьыбыт үгүс ыалдыттар элбэх экспонаттаарын, дириг ис хоһоонноох матырыяаллааһын сөҕө-махтайа көрөллөр. Үлэ-хамнас түмүлүн музей буолуор дьылы төһөлөөх түбүк, өй-санаа, үлэ-хамнас барытын ааһан сиппэхтин. Манна барытыгар тулуур уонна дьулуур наада. Өр сылларга ыра санаа онгостон матырыяаллары хомуһун үлэлээбит, музейы тэрийэн сүүрбүт-көппүт Анна Егоровна сыраллаах үлэтин түмүгэ. Хомус музейа Нам улуунун биир кэрэ көстүүлээх исторической миэстэтэ буоллун!

Дьирээһий дуу кэрэтик, Хомоҕой тыллаах хомуһум, Дьүрүһү дуу нарыннык Үйэлэргэ туойангыһин!

В. ЕГОРОВ, Нам 1-кы сүһөх оскуолатын директора, СР үөрэбритинин туйгуна

ХОМУСКА СҮГҮРҮЙЭБИН

Хомус биһиги норуоппугар улахан суолталаах. Мин аан бастаан хомуһу истэн баран олус дыктиргэбим. Кини лыгкынас тыаһа мин сүрэхпэр истинник киирбитэ. Онтон ыла мин хомуһу сөбүлээн истэр буолбутум.

Ааспыт сылга хомусчуттар фестивалларын телевизорга астынан көрбүтүм. Онно араас улуустартан дьиз кэргэттэр кыттыбыттара. Мин ордук сөбүлээн Жирковтар дьиз кэргэттэрин көрбүтүм. Мин Готовцев Иннокентий Никитич диэн хомус маастарын билэбин. Кини онорор хомустара омук сириттэ тийэ тарҕаналлар. Биһиги дьиз кэргэнтэн мин хос эбэм. Алексеева Мария Николаевна хомуска ооньуура үһү. Хос эбэм 100 сааһын туолан баран күн сириттэн барбыта. Кини туһунан мин элбэҕи, үчүгэи билэбин. Эссэ мин санаһым Зырянова Любовь Николаевна хомуска ооньуур. Кини «Кэскил» детсадка музыкальной салайааччынан үлэлиир. Оҕолору кэрэ эйгэ үөрэтэр. Кини талаанынан кизн туттабын. Намна кинини билбэт кини суох. Ити курдук мин хомуска сүгүрүйэбин.
Рита АЛЕКСЕЕВА

ХОМУС ТЫАҤА ЧҮҮТЭЙИҤ

Хомус - саха национальной музыкальной инструмена. Сахаларга хомус былгыргыттан баар. Биһиги өбүгэлэрбит куруук хомуска ооньууларын сөбүлүүллэрэ. Биһиги өбүгэлэрбит үтүө үгэстэрин умнубаппыт. Ол иһин кыра эрдэпититтэн хомуска ооньуу үөрэнэбит. Биир да концерт хомуһа суох ааспат. Хомуһунан сөбүлээн дьарыктанар ансамблылар бааллар.

Мин Анна Егоровна Гуляева салайар «Эрэлчээнэ» хомус куруһуогар сылдьабын, быйыл кини сүүрбэ сылын туолар.

Хомус тыаһа эмтээх. Араас ыарыһалары эмтиир. Хомус туһунан элбэх ырыа, хоһоон айыллыбыта. Биһиги оскуолабыт директора Валерий Ефремович Егоров хомус туһунан ырыа айбыта, ону биһиги ырыа урогар үөрэтэбит.

Хомус сахаларга эрэ буолбакка атын омуктарга эмиэ баар. Хомуһу варганнай музыка диэн ааттыыллар. Хомус тыаһа олус үчүгэй.

Хомусчуттар араас конкурстарга кытталлар, былгырын училищега республиканской конкурс буолбута.
Миша РЫКУНОВ

ХОМУСКА ООНЫУРГА ҮӨРЭНЭБИТ

Хомус биһиги, сахалар, былгыр-былыргыттан туттар музыкальной инструменммт буолар. Атын омуктар хомуһу эмиэ тутталлар. Былыр биһиги өбүгэлэрбит хатын мастан эмиэ хомус онгороллор эбит. Билигин маньнык хомус музейдар баар. Сабынан тардан тыаһаталлар эбит уонна муһунан эмиэ онгороллор. Билигин чуор куоластаах тимир хомус элбэх киниэхэ баар. Сорох тимир уустара икки тыллаах хомус онгороллор. Суон уонна синьигэс тыллаах гынааллар, оччоҕо тыаһа үчүгэй буолар. Биһиги оскуолабытыгар хомус музейа баар уонна оҕолору хомуска ооньуурга үөрэттэллэр.

Сережа ЯДРИХИНСКОЙ

ХОМУС ДЫКТИ ТЫАСТААХ

Хомус саха музыкальной инструмена. Кини тыаһа олус кыраһаабай. Кини иһиттэр истигэн курдук. Мин санаабар хомуска хас биридди саха оҕото сатаан ооньуур буолуохтаах. Кини алыптаах музыкатын биһиги истэ-өйдүү улаатыхтаахпыт.

Хомуска биһигини Анна Егоровна Гуляева үөрэппитэ. Кини хо-

муһу тардыы араас ньымаларыгар үөрэтэр. Саамай боростуойдара сыһа тардыы буолар. Бу ньыманан биһиги норуот матыыштарын толоробут. Ону таһынан күрөгэйдэтии ньымата баарын билэбит. Ити курдук хомус тардыыта эмиэ араастаах. Эһиги дикти тыастаах. Кэҕэ этэрин кытта үгүтүөххэ сөп.

Мин хомус тыаһын, кини лыгкынас куолаһын олус сөбүлүүбүн.
Ньургуйаана СЫРОМЯТНИКОВА

ЭЭМ ХОМУСЧУТ ЭТЭ

Хомус саха былгыр-былыргыттан туттар музыкальной инструмена. Мин эһэм Николай Петрович Гаврильев хомусчут этэ. Кини элбэх конкурстарга, коцерттарга кыттыбыт хаартыската биһиги оскуолабытыгар, хомус музейыгар баар. Мин эмиэ хомуска сатаан ооньуубун, хомус куруһуогар сылдьар эһим. Онно миһигин Гуляева Анна Егоровна үөрэппитэ. Хомуска ооньуурун кэрэ этэрин, оһуохайы, ырыалары тыаһатыха сөп. Дьизитигэр хомус баар. Мин эдьийим уонна маамам эмиэ сатаан ооньууллар.

Саргылаана ДЬЯКОНОВА

КИЭН ТУТТАР ОБОЛОРБУТ

Лыгкынас тыастаах хомусчаан, Дьону-сэргэни үөрдэбин, Эһи тыаскын истэн Кыталык сагатыгар холубун.
Саша Софронова

«Эрэлчээнэ» ансамбль тэрийлибитэ 20 сыйлыгар аналлаах балаһага Нам 1 сүһөх орто оскуолатын 3 «б» кылааһын үөрэнээччилэрин хоһооноро уонна хомус туһунан кылгас бэлиэтээһиннэрэ киирдилэр.

ҮҮНЭ-САЙДА ТУРДУН!

Анна Егоровна Гуляева дэгиттэр талааннаах ырыаһыт, оһуохайдыт, тойкусут, хомусчут, саха норуотун уус-уран тылын, фольклорун араас жанрдарын эдэр ычачка ингэрэ, иитэ-үөрэтэ сылдьар дьоннортон биридэстэрэ. Анна Егоровна импровизатор хомусчут, хомуска бэйэтэ эрэ ооньуур буолбатах, кини өссө хомуһу пропагандалааччы, хомуска ооньуоһуну уһуйааччы, тарҕатааччы быһыытынан биллэр. Ол курдук, 1978 с. начальнай кылаас оҕолоругар хомус куруһуогун аспыта. Хас да сый үөрэтэн үрдүк кылааска тахсыбыттарыгар ансамбль тэрийлибитэ. Ансамблларын «Эрэлчээнэ» диэн ааттаабыттара.

Бастагы хомусчуттарынан Мьяриканов Саша, Баишева Саргы, Алексеева Лена, Алексеева Катя, Иванова Саргы, Гуляева Таяна, Колпашникова Марта, Филиппова Вера, Сленцова Надя, Романова Шура, Барашкова Катя, Архипов Сеня этилэр. Бу оҕолор билигин үөрэхтэрин бүтэрэн араас идэлээх үлэти буолбут дьон, ыал ийэлэрэ, аҕалара. Көрсө түстэхтэринэ ансамблларын туһунан куруутун сүрдээх үчүгэйдик ахтан-санаан ааһааччылар.

Ити курдук, сыла айы тиһигин быспапка сагаттан сага оҕолору хомус алыбыгар, кини дикти-кэрэ дордоонугар дьурулата-дьүрүһүтэ ооньууларыгар үөрэтэн, уһуйан иһэр. Үөрэтэр оҕолору ахсаан өттүнэн эбиллэн иһэллэр, ол иһин кэлин бөлөхтөрүнэн үөрэтэр.

Сыраллаах үлэ түмүктээх. Араас конкурстарга, фестивалларга кыттыбыттара. Ол курдук, 1988 с.

25 хомусчут оҕо оройуон художественнай самодеятельноһыгар кыттан биһирэнэн, онтон салгыы хомус фестивалыгар кыттар чиескэ тиксибиттэрэ. 1991 с. Дьокуускай куоракка улуу хомусчут Л. Н. Турнин бирийиһигэр 25 хомусчут оҕо ситиһиллээхтик кыттан Бочуотунай грамотанан наараадаламмыттара. 1991 с. сайын бэс ыйын 19 күнүгэр иккис Аан дойдугааһы хомус конгреһыгар кыттар чиескэ тиксибиттэрэ. 1996 с. сэттиньи 22 күнүгэр Дьокуускайга хомус сезона аһыллыгыгар киирэн кыттыбыттара. 1997 с. М.К. Аммосов 100 сааһын туолар юбилейыгар 100 хомусчут ортоугар «Эрэлчээнэ» ансамбль 20 хомусчута кыттыны ылбыта. 1998 с. Хаҥалас улууһа тэрийиһитин Төхтүр ыһаагар баран кыттыны ылбыттара. 1999 с. ыам ыйыгар Дьокуускай куоракка «Чаруоһице звуки хомуса» республикатааһы оҕо фестивалыгар кыттан 2-с миэстэ буолбуттара. 1999 с. алтынны ыйга Покровскай куоракка «Чаруоһице звуки хомуса» аан дойдугааһы оҕо фестивалыгар кыттан дипломант аатын ылбыттара.

«Эрэлчээнэ» улууска эрэ буолбакка, республикаба кытта биллэр ансамбль буола үүннэ. Ити үүнүүтүгэр салайааччы Анна Егоровна үтүөтэ-өнгөтө үгүс. Ансамбль саха норуотун сайдыытын өссө да пропагандалыы турдун!

М. ДЬЯКОНОВА, РСФСР үөрэбритинин туйгуна, Нам 1-кы сүһөх оскуолатын социальнай педагога

ХОМУС ТУҤУНАН ХОҤУУУЛАР

Таптыбын мин хомус тыаһын, Кини ньиргийэр куолаһын, Хомустуурга үөрэним, Кэрэ тыаһы таһаарыам. Сайын айы ыһаахха Хомус ньиргийэрэ иһиллэр, Кэрэ күөх айылдаҕа Кэрэтин истэргэ. Хомус баар буолан Кэрэ куолаас тахсар, Хомус баар буолан Дьол-соргу баар.

Айта Гаврильева

Этигэн тыллаах кыракый хомуһум, Модун күүскүнэн Араас кэрэ мелодияны Дикти-кэрэ тыаскынан Ыллаан-туойан дьырылабабын, Кыракый хомуспун уоспар даҕайан Дикти-кэрэ тылларынан Хомусчааным туойан-хоһуйан Араас кэрэ музыканан Дьону үөрдэр, долгутар.

Вика Андросова

Мин хомуһу таптыбын Аттыбар тыаһырым, Мин хомуһу таптыбын Ооньуурбун олуһун, Мин хомуһу таптыбын, Үөрөбүн-көтөбүн.

Катя Протопопова

Көтөр-чычычаах сагатын, Ырыа-хоһоон тылларын Ыпсараммын-сааһылааммын Хоһуйабын хомуспар, Дьүрүһүгэр хомуһум Дикти-дьиибэ алыбар Дууһам нарын иэийитин Долгуйаммын тардабын, Сырдык санаа кымыгар, Сүрэх үөрэр кэмигэр Нарын тыллаах хомуспун Сылбайбакка тардабын.

Айыы-Куо Соловьева

Хомус - лирика, Хомус - поэзия, Норуот сүрэгин өспөтөх мөңүлгэнэ. Кини алгыһа, Кини кырыһа, Кини көңүлүн дикти көмүскэлэ. Хомус мунгалыар, дьүрүһүгэр Былыргы дьоннор иэийиллэринэн, Ааспыт кэм Дьигискэнэ дьүрүһүгэр, Былыргы кэмнэр издээнэринэн, Хомус ытамныйар иэйэр-туойар Былыргы кыргыттар мунгарынан, Арыт кыланар, Арыт уорастыйар Таалыбатах тапталлар аһылыарынан.

Оо, ол эрэри, Мин өрүү истэбин - Өбүгэлэртэн үөҕтэриилээх сүрэхпинэн,

Туохтан эрэ Сиргэ киирэ кыбыста, Тоҕо эрэ - Аар-татай! - дии кэмриинэ. Идэмэрдээх кыргыс Иһиллбэтэх иһилиһин! Хомус - лирика, Хомус - поэзия, Бар дьон сүрэгин көңүлгэ мөңүлгэнэ.

Туйаара ГАБЫШЕВА

Программа ТВ с 16-го по 22-е апреля

16 апреля, понедельник

ОРТ

06.00 Телеканал "Доброе утро"
09.00 Новости
09.15 "Воздушные замки". Сериал
10.10 Поле чудес
11.10 "С легким паром!"
11.40 История одного шедевра
12.00 Новости
12.15 Телеканал "Добрый день"
12.50 Мультсеанс
13.05 Комедия "Любовь и голуби"
15.00 Новости
15.20 Звездный час
15.45 "...До шестнадцати и старше"
16.20 Мультсериал "Покемон"
16.45 "Ералаш"
16.55 "Воздушные замки". Сериал
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.25 "Большая вода"
18.45 Жди меня
19.40 "Кто хочет стать миллионером?"
20.45 "Спокойной ночи, малыши!"
21.00 Время
21.50 Сериал "Секретные материалы"
22.45 "Моя театральная жизнь"
23.35 Взгляд
00.20 "На футболе"
01.05 Ночные новости
01.30 Сериал "Человек ниоткуда"

РТР

Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.15 "Мануэла". Телесериал
06.50, 07.50 Местное время
07.15 Семейные новости
07.25 "Телепузики"
08.30 "Москва - Минск"
08.45 "Православный календарь"
08.50 "Дежурная часть"
09.15 Фильм "Любить по-русски"
11.00 Вести
11.30 "Санта-Барбара". Телесериал
12.30 "Селеста". Телесериал
13.30 Новая "Старая квартира"
14.00 Вести
14.30 "Что хочет женщина"
15.00 Телесериал "Шальные деньги"
15.30 "Луиза Фернанда". Телесериал
16.25 Телесериал "Простые истины"
17.00 Вести

Якутск

17.30 Программа передач
17.35 "Север - вся его жизнь"
18.05 "Кэл, озор, сэйэргэһиэх"
18.50 "Акценты и мнения"
19.20 Видеозарисовка
19.30 "Саха сирэ - Якутия"
19.50 Реклама
Канал "Россия"
20.00 Вести
20.30 Местное время
20.50 Фильм "Тайна борта 25-16"
22.35 "Простые веди"
23.00 Вести
23.30 Местное время
23.40 Подробности
23.50 "Дежурная часть"
00.00 Боевик "Городские торпеды"
01.45 "Спорт за неделю"
02.40 "Очень большой теннис"
3-я программа
Канал "Россия"
17.30 "Том и Джерри". Мультсериал
17.40 Телесериал "Хождение по мукам"
19.00 "Комиссар Рекс". Телесериал

17 апреля, вторник

ОРТ

06.00 Телеканал "Доброе утро"
09.00 Новости
09.15 "Воздушные замки". Сериал
10.15 "Кто хочет стать миллионером?"
11.15 Пока все дома
11.45 История одного шедевра
12.00 Новости
12.15 Телеканал "Добрый день"
12.55 Сериал "На темной стороне Луны"
14.10 Жди меня
15.00 Новости
15.20 Царь горы
15.45 "...До шестнадцати и старше"
16.20 Мультсериал "Покемон"
16.45 "Ералаш"
16.55 "Воздушные замки". Сериал
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.15 Сериал "Все путешествия команды Кусто"
18.45 Здесь и сейчас
18.55 Как это было
19.40 "Кто хочет стать миллионером?"

20.45 "Спокойной ночи, малыши!"
21.00 Время
21.50 Комедия "Трын-трава"
23.35 "Цивилизация"
00.10 Ночные новости
00.25 Триллер "Человек из кошмара"
РТР
Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.15 "Мануэла". Телесериал
06.50, 07.50 Местное время
07.15 Семейные новости
07.25 "Телепузики"
08.30 Утро с "Аргументами и фактами"
08.35 "Миссис Уксус и мистер Уксус". Мультфильм
08.45 "Православный календарь"
08.50 "Дежурная часть"
09.15 Фильм "Любить по-русски-2"
11.00 Вести
11.30 "Санта-Барбара". Телесериал
12.30 "Селеста". Телесериал
13.30 Новая "Старая квартира"
14.00 Вести
14.30 "Что хочет женщина"
15.00 Телесериал "Шальные деньги"
15.30 "Луиза Фернанда". Телесериал
16.25 Телесериал "Простые истины"
17.00 Вести

Якутск

17.30 Программа передач
17.31 "Санаторий". Телесериал
18.10 "Тыя сирэ"
18.40 "Субэ5ин холбоо"
19.20 "Туолбэ"
19.30 "Саха сирэ - Якутия"
19.50 Реклама
Канал "Россия"
20.00 Вести
20.30 Местное время
20.50 Фильм "Охраняя Тесс"
22.30 Сериал "Россия-начало"
23.00 Вести
23.30 Местное время
23.40 Подробности
23.50 "Дежурная часть"
00.00 Мужчина и женщина
00.55 Комедия "Остин Пауэрс - международный человек-легенда"
3-я программа
Канал "Россия"
17.30 Телесериал "Хождение по мукам"
19.00 "Комиссар Рекс". Телесериал

18 апреля, среда

ОРТ

06.00 Телеканал "Доброе утро"
09.00 Новости
09.15 "Воздушные замки". Сериал
10.15 Фильм "Старые знакомые"
11.15 Сериал "Все путешествия команды Кусто"
11.40 История одного шедевра
12.00 Новости
12.15 Телеканал "Добрый день"
13.05 Сериал "На темной стороне Луны"
14.20 Как это было
15.00 Новости
15.20 Зов джунглей
15.45 "...До шестнадцати и старше"
16.20 Мультсериал "Покемон"
16.45 "Ералаш"
16.55 "Воздушные замки". Сериал
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.15 Здесь и сейчас
18.25 Человек и закон
19.10 Памяти Владимира Ворошилова. "Что? Где? Когда?"
20.45 "Спокойной ночи, малыши!"
21.00 Время
21.50 Боевик "Частный детектив Варшавски"
23.30 "Русский экстрим"
00.05 Ночные новости
00.20 "Тихий дом"
00.50 Триллер "Арест Эйхмана"

РТР

Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.15 "Мануэла". Телесериал
06.50, 07.50 Местное время
07.15 Семейные новости
07.25 "Телепузики"
08.30 Утро с "Аргументами и фактами"
08.35 "Сладкий родник". Мультфильм
08.45 "Православный календарь"
08.50 "Дежурная часть"
09.15 Фильм "Любить по-русски-3"
11.00 Вести
11.30 "Санта-Барбара". Телесериал
12.30 "Селеста". Телесериал
13.30 Новая "Старая квартира"
14.00 Вести
14.30 "Что хочет женщина"

15.00 Телесериал "Шальные деньги"
15.30 "Луиза Фернанда". Телесериал
16.25 Телесериал "Простые истины"
17.00 Вести
Якутск
17.30 Программа передач
17.35 "Немного о Японии"
17.45 Реальная экономика
18.00 Ыччат ТелеКанала
18.25 "ТВ-Спорт"
18.45 Официальный канал
19.15 Видеозарисовка
19.30 "Саха сирэ - Якутия"
19.50 Реклама
Канал "Россия"
20.00 Вести
20.30 Местное время
20.50 Боевик "Погоня за смертью"
22.45 "Фитиль"
23.00 Вести
23.30 Местное время
23.40 Подробности
23.50 "Дежурная часть"
00.00 Фильм "Номер "люкс" для генерала с девочкой"
02.00 Русское лото
02.15 Футбол. Чемпионат России
3-я программа
Канал "Россия"
17.30 Мелодрама "След дождя"
19.00 "Комиссар Рекс". Телесериал

19 апреля, четверг

ОРТ

06.00 Телеканал "Доброе утро"
09.00 Новости
09.15 "Воздушные замки". Сериал
10.15 "Кто хочет стать миллионером?"
11.15 Сериал "Все путешествия команды Кусто"
11.45 История одного шедевра
12.00 Новости
12.15 Телеканал "Добрый день"
13.05 Сериал "На темной стороне Луны"
14.20 Человек и закон
15.00 Новости
15.20 Программа "100%"
15.45 "...До шестнадцати и старше"
16.20 Мультсериал "Покемон"
16.45 "Ералаш"
16.55 "Воздушные замки". Сериал
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.15 Сериал "Все путешествия команды Кусто"
18.45 Здесь и сейчас
18.55 Программа "Процесс"
19.40 Фильм "Парижский антиквар"
20.45 "Спокойной ночи, малыши!"
21.00 Время
21.50 Мелодрама "Роман в русском стиле"
23.25 Сериал "Джаз"
00.35 Ночные новости
00.50 Детектив "Леди исчезает"

РТР

Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.15 "Мануэла". Телесериал
06.50, 07.50 Местное время
07.15 Семейные новости
07.25 "Телепузики"
08.30 "Открытая таможня"
08.45 "Православный календарь"
08.50 "Дежурная часть"
09.15 Боевик "Погоня за смертью"
11.00 Вести
11.30 "Санта-Барбара". Телесериал
12.30 "Селеста". Телесериал
13.30 Новая "Старая квартира"
14.00 Вести
14.30 "Что хочет женщина"
15.00 Телесериал "Шальные деньги"
15.30 "Луиза Фернанда". Телесериал
16.25 Телесериал "Простые истины"
17.00 Вести
Якутск
17.30 Программа передач
17.35 "Кэм - кэрдни кэрэһиттэрэ"
18.00 Экономика и жизнь
18.15 Молодежный ТелеКанал
18.40 Благотворительная акция "2001 год - детям Арктики"
19.00 "62-я параллель"
19.30 "Саха сирэ - Якутия"
19.50 Реклама
Канал "Россия"
20.00 Вести
20.30 Местное время
20.50 Фильм "Ошейники для волков"
22.25 Сериал "Откройте, милиция!"
23.00 Вести
23.30 Местное время
23.40 Подробности
23.50 "Дежурная часть"
00.00 "Как Сталин мостил дорогу в храм"
00.25 Фильм "Змеиный источник"

02.10 Горячая десятка
3-я программа
Канал "Россия"
17.30 Телесериал "Хождение по мукам"
19.00 "Комиссар Рекс". Телесериал

20 апреля, пятница

ОРТ

06.00 Телеканал "Доброе утро"
09.00 Новости
09.15 "Воздушные замки". Сериал
10.15 "Парижский антиквар"
11.15 Сериал "Все путешествия команды Кусто"
11.40 История одного шедевра
12.00 Новости
12.15 Телеканал "Добрый день"
13.05 Сериал "На темной стороне Луны"
14.25 "Смехопанорама"
15.00 Новости
15.20 Фильм "Черная дыра"
16.55 "Воздушные замки". Сериал
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.15 "С легким паром!"
18.50 Здесь и сейчас
19.00 Спасатели
19.30 Вкусные истории
19.40 Поле чудес
20.45 "Спокойной ночи, малыши!"
21.00 Время
21.55 Триллер "Свидетель"
00.00 Детектив "Дик Трейси"
01.55 Ночные новости

РТР

Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.15 "Мануэла". Телесериал
06.50, 07.50 Местное время
07.15 Семейные новости
07.25 "Телепузики"
08.30 "Тысяча и один день"
08.45 "Православный календарь"
08.50 "Дежурная часть"
09.15 Фильм "Ошейники для волков"
11.00 Вести
11.30 "Санта-Барбара". Телесериал
12.30 "Селеста". Телесериал
13.30 Новая "Старая квартира"
14.00 Вести
14.30 Мелодрама "Женись по любви"
16.25 "Планета КВН"
17.00 Вести
Якутск
17.30 Программа передач
17.35 Фильм-детям
17.50 Чол олох тускула
18.10 Афанасий Федоров айар киэһэтэ
18.45 "Лик". "Люди за кадром"
19.15 "Геван"
19.30 "Саха сирэ - Якутия"
19.50 Реклама
Канал "Россия"
20.00 Вести
20.30 Местное время
20.50 "Идеальный мужчина"
21.50 Боевик "... по прозвищу "Зверь"
23.40 Комедия "Ребенок к ноябрю"
01.40 "Дежурная часть"
01.50 Фильм "Лицо кавказской национальности"
3-я программа
Канал "Россия"
17.30 Телесериал "Хождение по мукам"
19.00 "Комиссар Рекс". Телесериал

21 апреля, суббота

ОРТ

08.00 Новости
08.20 Программа "100%"
08.50 Мультсеанс
09.10 Семейная комедия "Альф"
09.40 "Играй, гармонь любимая!"
10.10 Смак
10.30 "Смехопанорама"
11.10 Фильм "Незнакомый наследник"
12.50 "Михаил Пуговкин. Крестьянин"
14.00 Здоровье
14.40 История одного шедевра
15.00 Новости
15.10 Сериал "Китайский городской"
16.10 "Дисней клуб": "Все о Микки Маусе"
16.35 "Чтобы помнили"
17.15 В мире животных
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.20 Легенда века: "АББА"
19.30 Детектив "Реквием для падающей звезды"

21.00 Время
21.40 Фильм "Козырной туз"
00.00 Песня года
01.40 Фильм "История одного преступления"

РТР

Канал "Россия"
07.30 "Диалоги о рыбалке"
07.55 Сказка "Золотой щипленок"
09.10 "Золотой ключ"
09.30 "Телепузики"
10.00 Доброе утро, страна!
10.45 "Сто к одному"
11.35 Сам себе режиссер
12.05 "Каламбур"
12.35 "Почта РТР"
13.00 Фильм "Затерянный мир. Неестественный отбор"
14.00 Вести
14.20 Фильм "Моя любовь"
15.50 "Том и Джерри". Мультсериал
Якутск
16.00 Программа передач
16.05 "Полярная звезда"
16.30 "Доруобуйа"
16.50 "Толко"
17.20 Благотворительная акция "2001 год - детям Арктики"
17.50 "Сардаана"
18.35 "В 21-й век - уверенно". Телесериал Якутск-Алдан
19.15 "Лена-ТВ"
Канал "Россия"
20.00 Вести в субботу
20.50 "Городок"
21.30 Фильм "Уличный боец"
23.30 Триллер "Питон"
01.25 Фильм "Наркомания по-русски"

3-я программа

Канал "Россия"
16.00 "Прессе-клуб"
16.45 "Международная панорама"
17.30 "Национальный доход"
18.00 Моя семья
18.55 "Аншлаг"

22 апреля, воскресенье

ОРТ

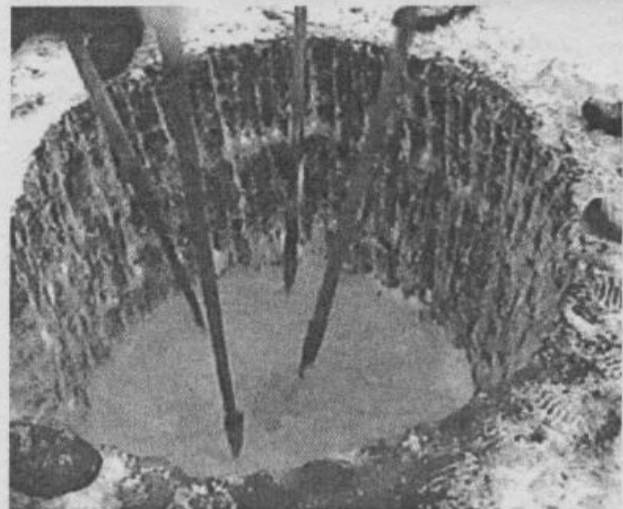
07.45 Слово пастыря
08.00 Новости
08.15 "Служу России!"
08.55 "Дисней-клуб": "Чип и Дейл"
09.20 Утренняя звезда
10.10 "Непутевые заметки"
10.30 Пока все дома
11.10 Комедия "Иностранка"
12.35 Спецрепортаж
12.55 Утренняя почта
13.25 Клуб путешественников
14.05 "Эх, Семеновна!"
14.45 Сокровища Кремля
15.00 Новости
15.10 Сериал "Китайский городской"
16.05 "Дисней клуб": "Гуфи и его команда"
16.35 Умницы и умники
17.00 Живая природа
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.20 Концерт Клары Новиковой
20.10 Боевик "Абсолютная власть"
22.30 Времена
23.50 Мелодрама "Подруги навсегда"

РТР

Канал "Россия"
07.30 Комедия "Гусарская баллада"
09.00 Русское лото
09.40 "ТВ БИНГО ШОУ"
Якутск
10.35 Туннук
11.00 Бизончик
11.30 Педагогическая дума
12.00 "Кылыһах"
12.30 Правовой канал
12.55 "Сарыал"
Канал "Россия"
13.10 Парламентский час
14.00 Вести
14.20 Диалоги о животных
15.30 "Вокруг света"
16.40 "Два роля"
17.40 Сам себе режиссер
18.15 Фильм "Бред вдвоем"
19.25 Комедия "Самолет летит в Россию"
21.25 Фильм "Первый рыцарь"
00.00 "Зеркало"
00.55 Драма "Пес-призрак. Путь самурая"
03.10 Фильм "Телец"
3-я программа
Канал "Россия"
10.35 "Доброе утро, страна!"
11.05 "Аншлаг"
12.00 "Городок. Из раннего"
12.30 Большая страна

АҔАЛАР НЭДИЭЛЭЛЭРИГЭР АНАННА

Ойбон алларчытыгар күрэхтэни

Балыксыттар уонна булчуттар улууустаагы обществоларын председателэ Алексей Ильич НОГОВИЦЫН көүлүлэһининэн II Хомуустаах Эбэ күөлүгэр АҔалар нэдиэлэлэригэр мунхаҕа күрэхтэни ыытылынна. Күрэхтэни биир бэлиэ түтүнэн Партизан мунхаһыт-дьахталларын биригээдэтэ кыттыта буолуохтаах этэ да салайааччылара убаастанар биричиинэнэн суох буоланнар кыйан кэлбэтилэр. Ол да буоллар эр дьон аата эр дьон — онтон игнэн-толлон турбакка алта мунханы муус анныгар түһэрдилэр.

Мунхалааһыны билэ-көрө СР Правительствотын председателин солбуйааччы Е.С. Васильева, Москвадан, Дальневосточнай уокуруктан ис дьыала министерствотын эппиттээх үлэһиттэрэ кэлбиттэр.

МАХТАНАБЫТ

Биниги оҕобут, убайбыт, бырааппыт Иванов Олег Иванович бу орто дойдуттан олус эрдэ хомолтолоохтук барбыта 40 хоногун туолар. Бу ыаркучүмэҕэй күнүрүбүтүгэр биниэхэ күүскө, өйөбүл буолбут чугас дьоннорбутугар, ол курдук улус-ПО администрациятыгар, үлэһиттэригэр, «Хотой» маҕаһын коллективтыгар, бүтэһигин үлэли сылдыбыт «Ас-үөл» администрациятыгар, уруксу КСМК үлэһиттэригэр, улус-ПО-ҕа урут бинигини кытта үлэлээбит улус-ПО кырдыарастарыгар, оҕолорбут табаарыстарыгар, аймахтарбытыгар, табаарыстарбытыгар тылыннан сатаан этиллибэт ис сүрэхтэн тахсар махталбытын хаһыат нөгүө тиэрдэбит. Баҕарабыт барыларыгар үтүө доруобуйаны, үлэҕитигэр, үөрэххитигэр үрдүк ситиһиилэри, олоххутугар дьолу-соргуну.

Арата, ийэтэ, эдьийэ уонна бырааттара

Выражаем глубокую благодарность и признательность администрации с. Никольцы (глава Потапов Г.С.), обществу таксистов с. Намцы, сокурсникам Московской академии, лично семье Винокуровых Лидии Александровне, Юрию Гаврильевичу, близким друзьям и родственникам за моральную и материальную поддержку в организации похорон безвременно ушедшего горячо любимого мужа, отца, дедушки Осетрова Юрия Сергеевича.

Желаем всем крепкого здоровья, благополучия в семье, пусть у вас все будет хорошо. Спасибо вам за сердечность и вашу доброту.

Жена, дети, внуки

РЕДАКТОР В.Г.КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21496; ; — бухгалтерия — 21332; факс — 21332; “НАМ” ТРК — 21632; редакционной издательской система — 21141

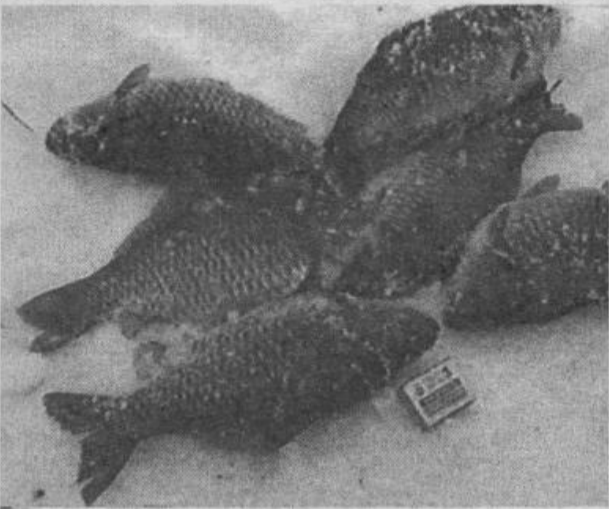
Төрийөн таһаарааччылар: СР Правительствота, Нам улууһун дьаһалтата, редакция коллектива. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуну контуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетын СР региональной управлениетыгар регистрация-ламьыт нүөмэрэ — Я 0085.
Сурукка ааккытын-суолгугун, үлэҕитин, дьыҕит аадырыһын чопчу ыйыт. Редакцияҕа кирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. *Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биир буолбат.*
“ЭНСИЭЛИ” - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

Талылыһна уонна тангыһына “Энсиэли” хаһыат редакционной-издательской систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга “Сахаполиграфиздат” НИПК бэчээттэннэ, Орджоникидзе уул. 38.
Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лис. Индексэ — 54889. Тираһа — 2575
Бэчээкэ илии баттанна — 12:00 ч, 13.04.2001
Сакааһын №-рэ — 44

II Хомуустаах Эбэ күөлүгэр Николай КОЛПАШНИКОВ фотопортаһа

Москвадан, Дальневосточнай уокуруктан сылдьар ыалдыттар муус анныан балыктааһыны сэргин, сөҕө көрдүлэр

Кырдыаҕас балыксыттар Петр Гуляев уонна Федор Новгородов

Күрэхтэни мунха төһө балыктаах кэлэригэр ыытылынна. Бастакыны Суолу тутар-өрөмүөннүүр учаастак, иккинчи Аппааны, үсүнү II Хомуустаах ылдылар. Ойбон алларчытыгар 18-гар диэри саастаахтарга Хатырыктан Володя Парников, 50-га диэри саастаахтарга II Хомуустаахтан Афанасий Ширяев, 50-тан үрдүк саастаахтарга Валерий Максимов Хамаҕаттан бастаатылар. Сыаналаах бириестэринэн наҕараадаланнылар.

Бу күрэхтэһини ыытарга улахан көмөнү оҕорбут улус дьаһалтатыгар, суолу тутар-өрөмүөннүүр учаастакка улууустаагы общество бырабылыанньата улахан махталын тиэрдэр.

Намская средняя политехническая школа № 1 продолжает набор на платные курсы подготовки водителей автотранспортных средств категории «А» и «В». Дни занятий понедельник, вторник, среда, четверг с 17.00 часов в здании НСПШ № 1, каб. 116. Продолжительность обучения 1 месяц. Администрация НСПШ № 1. Тел. 21-1-02.

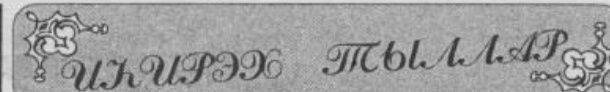
К сведению глав к/х физических лиц, предпринимателей и лиц получивших доходы от нескольких источников инспекция МНС РФ по Намскому улусу напоминает, что срок подачи декларации о доходах за 2000 год истекает 1 мая 2001 г.

В связи с этим инспекция МНС РФ по Намскому улусу РС(Я) работает без выходных. Часы работы в выходные дни с 10-00 ч. до 16-00 ч

Утерянный военный билет, выданный Намским военным комиссариатом 1 октября 1992 г. НЧ № 2031427 на имя Иванова Ивана Ивановича считать недействительным.

Утерянный дубликат аттестата А № 012006 от 18/VI-96 г., выданный Намской ср. школой на имя Кириллина Алексея Николаевича считать недействительным.

Утерянный паспорт V-СН 604971, выданный Намским ОВД от 12/VI-95 г. на имя Пудовой Розы Кононовны считать недействительным.

«Энсиэли» хаһыат редакциятын коллектива, улуус журналистарын тэрилтэтэ диринник убаастыыр, өр сылларга эмин дэһэн, өйөһөн-өйдөһөн бииргэ үлэлээн кэлбит коллегабытын РФ журналистарын союһун чилиэнин, «Нам» ТРК директорун **Иннокентий Захарович КРИВОШАПКИНЫ** 65 сааһын туолбут кэрэ-бэлиэ күнүнэн истинник эҕэрдэлиир. Кытаанах доруобуйаны, дьыэ кэргэнгэр дьолу-соргуну, журналист ыарахан үлэтигэр, салайар коллективка өссө үрдүк ситиһиилэри баҕарар!

10 сыл анараа өттүгэр «Нам» телерадиокиин тэрилтэтин төрүттээбит, коллективтытын тэрийбит ытык-мааны аҕалаатар арабытын, убайдаатар убайбытын **ИННОКЕНТИЙ ЗАХАРОВИЧ КРИВОШАПКИНЫ** 65 саакын туолбут кэрэ-бэлиэ күнүнэн ис сүрэхпиттэн итии-истин эҕэрдэбитин тиэрдэбит!

Баҕарабыт Эйиэхэ өссө да этэнгэ сылдьан бинигини өр сылларга сатабыллаахтык салайаргар, олох ыарахаттарын тумнарга салгыы такайаргар.
Тус олоххор, дьыэ кэргэнгэр дьол-соргу буолуохтун!
«Нам» телерадиокиин коллектива

ГЛУБОКОУВАЖАЕМЫЙ ИННОКЕНТИЙ ЗАХАРОВИЧ

Время летит незаметно. Позади незабываемое детство с пионерским задором, юность с комсомольским огоньком, зрелость с высокой ответственностью и доверием на больших и ответственных должностях в РК КПСС и ТРЦ «Нам». Вы оставили заметный след, когда работали в нашей Намской средней школе учителем физики, заместителем директора по учебно-воспитательной работе. С тех пор в душе Вы навсегда остались и есть Учитель с большой буквы! На любой работе, на любой должности Вы всегда уделяли большое внимание подрастающей молодежи, передавая им весь свой накопленный богатый жизненный опыт, талант, творческое отношение к делу. Не оценим Ваш вклад в деле воспитания подрастающей молодежи. Благодаря Вашей деятельной поддержке, детские телестудии «Привет», «Сахарга», «Мозаика» и другие стали неоднократными победителями республиканских, общероссийских, международных конкурсов! Благодаря Вашей всемерной поддержке в нашем улусе создан детский экологический парк с видеотехническим центром «ЭХО». Благодаря Вам, выпускники нашей школы Э. Гаврильев, Ж. Охлопков, Ю. Оконешиников, Ж. Белоусов, С. Лукин, К. Кривошапкин, Н. Федорова, О. Аргунова и другие выбрали творческие специальности журналистов, режиссеров, редакторов, телеоператоров и уверенно определили свой жизненный путь. За их деятельностью можно следить со страниц республиканской, столичной печати и телевидения. Благодаря Вам, наш Центр информации «Телепрессфотос-ревью» получил Грант международной неправительственной организации ISAR/USAID и ГРАНТ Детской телерадиоакадемии «Полярная звезда», и мы были удостоены чести участвовать во всех трех образовательных турах ДТРА: «Родные просторы», «Русь Монастырская», «Мировая цивилизация», во время которых, наши корреспонденты получили прекрасную возможность учиться у ведущих телерадиожурналистов, режиссеров, телеоператоров НВК «Саха», кроме этого собрали великолепный видеоматериал о нашей республике, о городах России и странах Европы. Вы научили наших юных телерепортеров держать пульс времени в своих руках и быть всегда впереди. Большое Вам за это спасибо!

Дорогой Иннокентий Захарович! От всего сердца мы поздравляем Вас с 65-летием. Желаем дальнейшего высокого полета мыслей, идей, решений и свершений, а также крепкого, как наш якутский алмаз, здоровья, счастья!

Коллектив учителей и учащихся Намской средней политехнической школы № 1

Куплю деловой лес или лафет 80 шт. за 10 тыс. Обр. по тел. 22-7-86.
Продам кран «Пионер». Возможен бартер.

Эдэр, туруга үчүгэй, уулаах биз атыһыланар.
Билсэр тел. 23-3-57

Таптыыр, убаастыыр убайбыт, I Хомуустаах нэһилиэтин олохтооҕо, спорт ветерана, уһун сылларга тутуу сулууһатыгар үлэлээбит **СОФРОНОВ Михаил Михайлович** ыарахан ыарыттан б. дь. муус устар 6 күнүгэр 51 сааһыгар өлбүтүнэн чугас дьонугар, табаарыстарыгар дирин кутурбаммытын тиэрдэбит.
Балта, бырааттара, кийинттэрэ

Күндү уолум, убайым, аҕабыт **НЕУСТРОЕВ Михаил Николаевич** соһумардык өлбүтүнэн аймахтарыгар, табаарыстарыгар, билэр дьонугар диринник курутууһун туран биллэрэбит.
Ийэтэ, балта, оболоро

Бииргэ үөрэммит табаарыспыт **НЕУСТРОЕВ Михаил Николаевич** хомолтолоохтук өлбүтүнэн ийэтигэр, балтыгар, кэргэнигэр, оболоругар дирин кутурбаммытын тиэрдэбит.
Нам оскуолатын 1981 сыллаах выпускниктара

МУ НУ ЖКХ салалтата уонна профкома уруксу үлэһитигэр, үлэ, тыыл ветераныгар **Неустроева Ирина Михайловна** таптыыр уола **НЕУСТРОЕВ Михаил Николаевич** хомолтолоохтук өлбүтүнэн дирин кутурбаммытын тиэрдэбит.

Өр сылларга Хатырык ветучаастагар веттехнигынан үлэлээбит Федоров Егор Дмитриевичка таптыыр кэргэнэ, оболорун ийэтэ **ФЕДОРОВА Матрена Петровна** ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн дирин кутурбаммытын тиэрдэбит.
Нам ветуправлениетин коллектива